

KMETOVALEC

Glasiło Kmetijske družbe za Slovenijo.

Izhaja 15. in zadnjega dne v mesecu. Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. Cena listu za nečlane 20 Din, za inozemstvo 30 Din letno.

Posamezna številka stane 1 Din. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani, na Turjaškem trgu št. 3. Urejuje Viljem Rohrman.

štev. 16.

V Ljubljani, 31. avgusta 1928.

Leto XLV.

VSEBINA: Stošestdesetletnica Kmetijske družbe za Slovenijo. — „Kmetovalec“ 1884.—1928. — Uredniki „Kmetovalca“. — Prvi in starejši sotrudniki „Kmetovalca“. — Naslovna stran prve številke „Kmetovalca“ z dne 1. marca 1884. — Predsedstvo družbe od l. 1884. — Kmetijska veda. — Nekaj o napredovanju kmetijskega stanu. — O mešanih umetnih gnojilih. — Izboljševanje govedoreje v Sloveniji. — Pomoč naši konjereji. — Naše sadjarstvo in Kmetijska družba. — Vinogradništvo v Ljubljanski oblasti od l. 1884. do 1927. — Jubilejna kmetijska razstava od 1. do 10. septembra 1928. — Vprašanja in odgovori. — Iz delovanja podružnic. — Kmetijsko-šolski vestnik. — Gospodarske stvari. — Književnost. — Uradne vesti. — Tržne cene. — Inserati.

Inž. Rado Lah:

Stošestdesetletnica Kmetijske družbe za Slovenijo.

1767 — 1927.

Kmetijska družba za Slovenijo proslavlja letos stošestdesetletnico svojega obstoja z jubilejno kmetijsko razstavo in z izdajo pričujoče slavnostne številke. Da bodo njeni člani spoznali začetek njene ustanovitve in nadaljnje delovanje do današnjega dne, je potrebno, da podamo tu kratek opis njene zgodovine in njenega pomena za kmetijstvo v Sloveniji in za slovensko kulturo.

Dne 26. oktobra 1767. l. se je v Ljubljani vršil ustanovni občni zbor „Društva poljedelstva in koristnih umetnosti na Kranjskem“. Na to zborovanje je povabil tedanji deželni glavar grof Henrik Auersperg razne plemenitaše, znanstvenike, višje uradnike in druge znamenite osebe, ki so stem postali člani društva. Za predsednika je bil izvoljen glavarstveni svetnik Josip baron Brigido, za tajnika pa dr. Valentin pl. Modesti. Predsednik Brigido je označil kot geslo društva naslednja dva izreka: „Med družbeniki ne sme biti nobenega razločka“ in „Svobodna ima biti družba v delavnosti svoji“. S prvim izrekom je hotel premostiti tedanji prepad med plemenitaši in meščanskimi ter cerkvenimi znanstveniki in uradniki. Z dru-

gim izrekom pa je želel osvoboditi družbo vsakega vladnega vpliva in ji dati popolnoma samostojni in svobodni razmah. 20 let je društvo marljivo delovalo in storilo mnogo koristnega za kmetijstvo v deželi Kranjski, pa tudi za splošen kulturni napredek slovenskega prebivalstva. Kot marljive člane društva v tej dobi štejemo naše prve slovenske slovstvenike, kakor so Blaž Kumerdej, Marko Pohlin, Anton Linhart in Jurij Japelj.

Ker se je pa društvo pri svojem delovanju začelo oddaljevati od prvotnega namena in ker tedanja vlada ni imela denarja, da bi ga še nadalje podpirala, je l. 1787. prenehalo delovati.

V teh 20 letih je društvo storilo mnogo koristnega: ustanovilo je prvo kmetijsko šolo, prvo obrtno šolo, začelo z osuševanjem Ljubljanskega barja, navajalo je kmete, da so v večji meri sadili krompir, vpeljalo je deteljo in lucerno, delilo je podpore za najboljšo živino in uvedlo španske ovce itd. itd.

L. 1804. se je društvo obnovilo kot „Poljedelsko društvo deželnih stanov na Kranjskem.“ To društvo pa ni mnogo storilo, ker so nastopile francoske vojne, ki

so ovirale vsako plodonosno delovanje v korist kmetijstva. V tej dobi je zaznamovati ustanovitev botaničnega vrta, za katerega je društvo dalo svoje zemljišče na razpolago. Ta botanični vrt je Kmetijska družba šele l. 1919. prepustila v last ljubljanski univerzi.

Po francoskih vojnah se je društvo oživelo, vendar so mu bila pravila potrjena šele l. 1820., po katerih se je od tedaj imenovala „**C. kr. kmetijska družba kranjska**“. L. 1821. se je vršil občni zbor, na katerem se je ugotovilo, da je štela družba 32 pravih udov in 64 častnih. Častne ude je tedaj družba imenovala zaradi tega, da je dosegla večji vpliv v merodajnih krogih in smela tudi pričakovati podpore od strani oblasti. Na označenem občnem zboru je bil za predsednika izvoljen pl. Buset, za tajnika pa pl. Gandini. Sedaj se je začelo živahnejše delovanje za pospeševanje kmetijstva kakortudi na kulturnem polju. L. 1823. se je ustanovil narodni muzej, ki ga je Kmetijska družba upravljala in zbirala zanj gradivo do l. 1832., ko ga je prevzelo Muzejsko društvo. Obdelovati je začela družba prva Ljubljansko barje in ustanovila na njem najprej Karolinsko pristavo in okrog l. 1837. pa še Francovo pristavo. Z izkustvi, ki si jih je družba pridobila na tem polju, so se pozneje okoristili naseljenci, ki jih je znatno podpiral tedanji ljubljanski župan Hradecky.

V to dobo spada tudi začetek propagande za umetna gnojila, in sicer za mavec, ki ga je družba dobivala z Gorenjskega in ga oddajala udom v poskusne svrhe na svoji pristavi na Poljanah. L. 1823. je namreč družba kupila Poljansko pristavo, na kateri je ustanovila drevesnico, ki še danes deluje kot taka. Iz te drevesnice je izšlo že na stotisoče sadnih drevesc po vsej Sloveniji in lahko se reče, da vse starejše sadjarstvo na Kranjskem izvira iz te drevesnice. Družba je ustanovila tudi žitnico v Ljubljani, v kateri se je hranila pšenica za slabe letine.

L. 1842. je bil na občnem zboru izvoljen za tajnika dr. Janez Bleiweis, s katerim je družba izredno mnogo pridobila. Dr. Bleiweis je začel postavljati družbo na slovensko narodno podlago, izdajal od l. 1843. dalje prvi slovenski list, strokovni časopis „**Kmetijske in rokodelske novice**“, v katerem so se obravnavala tudi druga kulturna, pozneje tudi politična vprašanja. V revolucionarni dobi l. 1848. je tvorila družba središče narodnega pokreta v Ljubljani in v njej so se stekale vse niti probujajočih se Slovencev. L. 1867. je praznovala stoletnico svojega obstoja in ob tej priliki izpremenila svoja pravila, ki so bila prilagodena novemu društvenemu zakonu, ki je nudil mnogo več prostosti nego prejšnje odredbe.

L. 1850. je družba ustanovila **podkovsko in zdravniško šolo**, ki jo je vzdrževala do l. 1919., ko jo je odstopila državnim upravi. Istega leta je postavila na Poljanah triletno kmetijsko šolo, ki je pa po nekaterih letih prenehala delovati, ker je oblast ukinitelj podpore za učence. Tudi v tej dobi je zelo pospeševala sadjarstvo, čebelarstvo in živinorejo, začela uvajati plemenske bike in pospeševala tudi prasičerejo, ki je bila dotlej le malo razvita. Proti koncu osemdesetih let se je pa preveč bavila z narodnimi boji, vsled česar je svoj pravi namen — povzdigo kmetijstva — nekoliko zane-marila.

Bleiweisova doba,

ki jo štejejo od l. 1842. do l. 1881., je najsijajnejša doba našega kulturnega preporoda in probujanja Slovencev. Ta doba je stvorila podlago našemu slovenskemu jeziku in celotnemu našemu kulturnemu razvoju. Središče tega delovanja je bila Kmetijska družba in „Kmetijske novice“ so bile njeno glasilo, ki je bilo merodajno v vsem tedanjem javnem življenju Slovencev.

Po smrti Bleiweisa, „očeta slovenskega naroda“, je nastopil tajniško mesto pri družbi Gustav Pirc. Ta odlični strokovnjak je kmalu uvidel, da so „Novice“ zašle preveč na politično polje in da ne morejo več služiti svojemu prvotnemu namenu pri pospeševanju kmetijstva. Zato je ustanovil „Kmetovalca“, ki izhaja že 45. leto in ki je izključno kmetijsko-strokovni list z edinim ciljem pospeševanja kmetijstva in izboljšanja gospodarskega stanja našega kmeta. Gustav Pirc je uvidel, da vsako društvo toliko velja, kolikor članov ima. Zato je posvetil posebno skrb pridobivanju članov. Od 450 udov l. 1883. je naraslo število do l. 1912. na 10.000. Stem pa je bila tudi družba postavljena na trdno podlago.

Prenovljena Kmetijska družba je prišla tudi do drugega spoznanja. Samo strokovni spisi in predavanja po deželi o umnem gospodarstvu ne zaležejo toliko, če se kmetom ne nudi prilike, da bi si nabavili one potrebščine in moderne pripomočke, ki se jih priporoča za izboljšanje gospodarstva. Zato je začela družba z blagovnim prometom, t. j. priskrbovala je svojim udom potrebščine v dobri kakovosti in po nizkih cenah. Stem je te potrebščine razširila in jim uravnavala cene. Kmetijski družbi njen blagovni promet ni namen, temveč pripomoček v dosedaj praktičnega uvajanja modernih nauk v kmetijsko gospodarstvo.

Živinorejo je začela Kmetijska družba podpirati še v večji meri: začela je nakupovati plemenske bike, vpeljala izvrstne plemenske prasiče in izboljšala ovčerejo in kozjerejo z uvajanjem dobrih plemenjakov iz inozemstva. Tudi konjerejo je pospeševala v veliki meri in izboljšala posebno gorenjskega težkega konja in pomagala pri dolenskem toplokrvnem plemenu.

Poljedelstvo je izboljšala z uvajanjem novih vrst žita, koruze, posebno pa z vpeljavo krompirja oneida, ki se je najbolj razširil po Kranjskem. Ravnotako je posvetila svoje moči vinarstvu in veliko storila za obnovo vinogradov, uničenih po trtni uši. Da bi še bolj razširila sadjarstvo, je dajala svojim udom brezplačno več let po štiri in pozneje po dvoje drevesc. Največje zasluge si je pa pridobila z uvedbo umetnih gnojil, ki jih je začela razširjevati že okrog l. 1890. Da je pred vojno Kranjska porabila toliko umetnih gnojil, je edina zasluga Kmetijske družbe, ki jih je na vse mogoče načine priporočala, izvedla na stotine gnojilnih poskusov in oddajala gnojila po tako nizkih cenah, da ni mogel noben trgovec ž njo tekmovali.

Kmetijska družba je sčasoma uvidela, da ne more sama vsega dela obvladati in je zato ustanovila posamezne odseke, ki so prevzeli eno ali drugo kmetijsko panogo. Iz teh odsekov so pozneje z njeno pomočjo in njenim sodelovanjem nastala razna strokovna društva, kakor čebelarstvo, ribarstvo, perut-

ninarsko, sadjarsko, konjerejsko in vinarsko društvo. V splošnem se lahko trdi, da ni niti enega strokovnega društva, pa tudi ne ene izmed starejših ustanov, ki bi ne imela kake zveze s Kmetijsko družbo. Družba je tudi spoznala, da v kmetiskem gospodinjstvu „podpira gospodinja tri ogle hiše“, zato je posvetila posebno pažnjo vzgoji kmetiskih gospodinj, za katere je l. 1908. ustanovila kmetijsko-gospodinjstvo šolo v Marijanišču, ki jo še danes vzdržuje.

Pirčevo dobo,

ki jo štejemo od l. 1884. do l. 1923., je smatrati kot **dobo kmetijskega preporoda na Kranjskem**. V tem razdobju je dosegla Kmetijska družba svoj pravi pomen ter se posvetila edino pospeševanju kmetijstva in izboljšanju gospodarskega stanja našega kmeta. Šele sedaj je prišel naš kmet do veljave in tudi beseda „kmet“ je izgubila tisti zaničevalni pomen, ki ga je imela prej. To zaslugo je pripisati ravno tajniku Gustavu Pircu, ki je povsod poudarjal izredno važnost, ki jo ima kmečki stan za celokupno narodno gospodarstvo in obenem tudi za obstoj vsake države. V tem času je prešla Kmetijska družba v roke kmetov in se je odpravilo s starimi predsodki, po katerih je smel biti njen predsednik samo plemenitaška oseba ali pa osebnost na visokem družabnem stališču. Zato je tudi šteti Pirčevo dobo med naj srečnejše dobe Kmetijske družbe in za naše kmetijstvo najbolj zaslužne, kar bo naš kmet znal še dolgo let primerno ceniti.

O prevratu l. 1918.

je Kmetijska družba, dogovorno z bivšimi odborniki štajerske kmetijske družbe, razširila svoj delokrog čez vso Slovenijo in izpremenila svoje ime v „**Kmetijsko družbo za Slovenijo**“. Tudi ob prevratu je igrala družba zelo važno vlogo, kajti v njenih prostorih je več kot leto dni imelo svoj sedež poverjeništvu za kmetijstvo in njen poverjenik, prelat Kalan, je bil obenem tudi začasni predsednik Kmetijske družbe. Dokler poverjeništvu ni imelo lastnega uradništva, je družbeno uradništvo opravljalo vse posle tega oddelka in zelo veliko pripomoglo, da se je ob prevratu demobilizacija avstrijske armade in posebno tudi odgon konj vršil vsaj prilično v redu. Pozneje pa se družba ni mogla intenzivno posvetiti pospeševanju kmetijstva, kakor bi to želela, ker so bile na eni strani poveljne razmere krive, da niso bili kmetje dovzetni za nauk, na drugi strani ji je pa primanjkovalo sredstev za izvrševanje svojih nalog, ker je nova država premalo upoštevala njene želje in prošnje, in končno, ker so se strankarski prepiri urinili tudi v družbo in stem znatno ovirali njeno strokovno delovanje. Sedaj so se pa ti nemiri polegli in Kmetijska družba deluje v tistem zmislu, kakor pred vojno, edino v tem oziru je na slabšem, ker za svoje delovanje ne dobiva dovolj podpor iz javnih sredstev.

Stem je nakratko podana zgodovina Kmetijske družbe do današnjega dne, s čemer smo hoteli njenim udom nuditi priliko, da spoznajo velikanski pomen te njih stanovske korporacije za povzdigo kmetijstva, na drugi strani pa tudi izredni vpliv, ki ga je imela na celotni kulturni razvoj slovenskega naroda.

„Kmetovalec“ 1884 – 1928.

(Ob njegovi 45 letnici.)

Viljem Rohrman:

45 letnikov „Kmetovalca“ je pred nami. Koliko ogromnega dela je nabranega po teh knjigah! Koliko ur je bilo prebitih pri spisovanju tega gradiva in koliko strokovnih člankov, izkušenj in odgovorov je podanih v tem dolgem času našim gospodarjem! S koliko vnemo in trudaljubivostjo se je vse to objavljalo, da bi se naši gospodarji vzbujali k samopomoči in si pomagali do večjega napredka!

S ponosom se danes lahko ozremo na delo, ki se je izvršilo v tem času, kakortudi na sadove, ki jih je obrodilo. Majhna je doba 45 let v časovnem toku, ali zgodilo se je nenavadno veliko za povzdigo našega kmetijstva. Glavna zasluga za to pripada Kmetijski družbi in njenemu „Kmetovalcu“, ki je ves čas, počenši z l. 1884., budil in bodril naše gospodarje k napredku in dosegel stem uspehe, da imenujemo to dobo lahko dobo **kmetijskega preporoda**.

Vse kmetijske stroke so v tem času znatno napredovale; nekatere med njim so se naravnost prenovile, kar velja zlasti za naše vinarstvo, ki je dobilo vsled uničenja po trsní uši vse drugo lice in drugo vrednost.

Ta uspešni razvoj pri eni in drugi panogi našega gospodarstva bodi v zadoščenje vsem tistim, ki so se zbirali okrog „Kmetovalca“ in ga podpirali s svojimi članki, s svojimi izkušnjami in nasveti. Bodi zahvala vsem sotrudnikom, ki so v dolgi dobi njegovega izhajanja stali zvesto ob njegovi strani in mu pripomogli do današnjih uspehov! Bodi topla zahvala tudi vsem, ki so ga gmotno podpirali!

Početek in razvoj „Kmetovalca“.

„Kmetovalec“ se je začel po malem razvijati. Izšel je l. 1884. iz tedanjih „Naznanil“ in „Novic“, ki so še pozneje prinašale mnogo kmetijskega berila vse dotlej, ko so l. 1902. prenehale s svojim delovanjem.

Ko je nastopil l. 1884. pokojni Gustav Pirc mesto tajnika pri Kmetijski družbi, je takoj spoznal, da je gospodarski pouk po „Novicah“ premalo razširjen med kmetiskim ljudstvom, da je treba več stika med družbo in kmetovalci in da je treba glasila, ki bo čimbolj razširjeno med preprostim narodom. Tej

svoji težnji je skušal ustreči l. 1884. s „Kmetovalcem“, kar se mu je sčasoma tudi posrečilo. „Kmetovalec“ je postal družbeno glasilo, ki se je od leta do leta bolj širilo med kmetovalci in ki je postalo silno važna opora za ves procvit družbe.

L. 1884. je štela družba komaj 450 članov, l. 1890. že 1500, l. 1895. 3800, l. 1905. 6355 in l. 1912. 10.000 članov!

Z naraščajočim številom članov se je „Kmetovalec“ izpopolnjeval po vsebini kakortudi po svojem obsegu. Obdeloval je vse stroke, ki so bile važne za napredek kranjskega kmetijstva, ki ga je morala c. kr. kmetijska družba kranjska takrat kot taka imeti predvsem pred očmi. To se je toliko lažje godilo, ker je dajalo avstrijsko poljedelsko ministrstvo dosti izdatne državne podpore za vse važnejše stroke kranjskega kmetijstva kakortudi za kmetijski pouk. Ves čas do svetovne vojne je dobivala družba take subvencije, da ni prišla nikdar v večjo zadrego zaradi pospeševanja ene in druge gospodarske panoge, temveč nasprotno, družba je pridobivala s svojim občekoristnim in plodonosnim delovanjem celo na svojem imetju. V tem času je utrdila svoj ugled, ki ga kot najstarejša in najvažnejša gospodarska organizacija še danes uživa.

Če pregledujemo delovanje „Kmetovalca“ tekom teh desetletij, vidimo, da se je zavzemal od vsega početka za povzdigo živinoreje in mlekarstva in je prav temu dolovanju mnogo pripisati, da se je mlekarstvo do danes tako izboljšalo in da so pričele mlekarke in sirarske zadruge s svojim uspešnejšim delovanjem. Prav temu delovanju se je zahvaliti, da se je vzbudilo tudi več zanimanja za napredno živinorejo in za rejo prikladnejših pasem, katero vprašanje pa še danes ni povsem rešeno. Kakor je v tej dobi pridobila reja molzne govede na svoji vrednosti, tako se je hkrati začela širiti poraba močih krmil in sploh boljše krmljenje, kar je veliko pripomoglo k večjim uspehom domače živinoreje.

Veliko uspeha je doseglo v tej dobi tudi poljedelstvo in posebno travništvo z vpeljavo umetnih gnojil, za katera je dajal „Kmetovalec“ potrebno pobudo in navodila. Od gipsa in kostne moke (l. 1887.) smo prišli do Tomasove žindre in kajnita (l. 1893.) in pozneje do vseh različnih umetnih gnojil, ki jih danes priporočamo in rabimo. Z umetnimi gnojili so se skraja pospeševali posebno pridelki naših travnikov in deteljšč, danes pa se izboljšujejo sploh pridelki našega poljedelstva, od pšenice do krompirja.

Popolnoma prenovljeni so danes naši vinogradi. „Kmetovalec“ je s članki in navodili vinarških strokovnjakov veliko pripomogel, da se je vsa obnovitev tako uspešno izvršila. Vodil je pa tudi boj proti rastlinskim in živalskim škodljivcem, ki so se začeli opasno širiti po novih vinogradih in groziti vinskemu pridelku, in sicer s stotinami člankov in s posebnimi gospodarskimi navodili. Družba sama pa je delila modro galico in druge pripomočke.

Pa tudi na izboljšanje vseh drugih gospodarskih panog je „Kmetovalec“ ves čas ugodno vplival. Opozarjam le na številne spise o prasičereji, perutninarstvu, konjereji, živinozdravstvu, o sadjarstvu, vrtnarstvu, hmeljarstvu itd. Pri vsem tem pa ni vplival na izboljšanje samo v tehničnem pogledu, temveč tudi v gospodarskem oziru, saj je na kmetiji gledati predvsem in povsod na to, da se gospodarstvo pri eni in drugi panogi izplača in da kmetija nese. „Kme-

tovalec“ je stal tudi na stališču, da si mora kmet sam pomagati in da se mora v ta namen združevati. Zaraditga je tudi ves čas vzbujal in vzgajal gospodarje za stanovsko in zadružno samopomoč.

Brezštevilni so članki, nasveti in odgovori na različna vprašanja, ki so obdelovala razne stroke našega kmetijstva, in ako bi bila ukaželjnost in zanimanje za čtivo med našimi gospodarji večje kakor je, bi bil naš napredek še večji kakor je danes.

„Kmetovalec“ je izhajal od l. 1884. do 1887. na 4 straneh, s 1. januarjem l. 1887. se je povečal na 8 strani in je ostal do vojne v tem obsegu. Tega leta je začel objavljati tudi vprašanja in odgovore, kar je imelo zelo ugodne posledice pri nabiranju članov, pa tudi za pomoč v raznih primerih gospodarstva. To in pa, da je smel k družbi pristopiti vsakdo, naj je bil kmetovalec ali pa prijatelj kmetijstva, je znatno pripomoglo, da se je članstvo tako množilo.

Že l. 1887. je bilo na občnem zboru slišati predlog logaške podružnice, naj bi „Kmetovalec“ izhajal vsako nedeljo, kar se pa seveda ni moglo izvesti.

S 1. januarjem l. 1888. je začel „Kmetovalec“ izhajati kot ilustrovan gospodarski list s prilogo „Vrtnar“, ki je bila namenjena predvsem povzdigi šolskega vrtnarstva, vrtnarstva sploh in sadjarstva. Že takrat je posvetil „Kmetovalec“ vso skrb povzdigi našega vrtnarstva in sadjarstva. Ta priloga je izhajala do l. 1893. skupaj 9 let. Prenehala je zaradi tehničnih težkoč v tiskarni, snov sama pa se je objavljala pozneje o „Kmetovalcu“.

Od l. 1891. naprej je začel „Kmetovalec“ izdajati koncem leta „Kazalo“, ki je našlo splošno odobravanje družbenih članov. Tudi so dobili v tem letu člani pravico, brezplačno objavljati „Mala naznanila“ v inseratnem delu lista.

Že l. 1892. bi se imela pod predsedstvom ces. svetnika Murnika vršiti proslava družbene 125 letnice v zvezi z deželno kmetijsko razstavo. Do tega pa ni prišlo, ker je manjkalo sredstev in drugih prilik.

L. 1907. se je na družbenem občnem zboru predlagalo, naj bi postal „Kmetovalec“ tednik in naj bi prinašal poleg strokovnih člankov tudi članke agrarnopolitične vsebine. Tiskarna sv. Cirila v Mariboru je celo izrekla željo, naj bi „Slov. gospodar“ prinašal „Kmetovalca“ kot prilogo, tako da bi bili vsi naročniki „Slov. gospodarja“ deležni Kmetovalčevega pouka. Izvesti se ni dalo ne eno ne drugo.

„Kmetovalec“ je ves ta čas skrbno zbiral gradivo za izdajo kmetijske knjižnice in „Gospodarskih navodil“, tako da je družba izdala v teku dolgih let 16 zvezkov Kmetijske knjižnice in 80 Gospodarskih navodil kot ponatise člankov iz „Kmetovalca“.

Po 30 letih.

L. 1913. je začel „Kmetovalec“ izdajati dve novi prilogi po enkrat na mesec. To sta bili „Konjerejec“ in „Perutninar“, ki sta izhajala do pričetka svetovne vojne.

Z l. 1913. je poteklo 30 let uspešnega Kmetovalčevega dela, ki je izhajal takrat v 10.000 iztisih. Največ zaslug si je pridobil za to delovanje neumorni urednik Pirc, ki je takrat napisal sledeče pomenljive besede: „Z listom in stotinami kmetijskih predavanj sem našel pot do pravega kmetovalca, ki poprej ni sodeloval, dasi je bila družba zanj ustanovljena. Trnjeva je bila ta pot, a zasluženega priznanja nisem našel.“ In dalje: „S 30 letnico je združen tudi prepo-

rod ne le c. kr. kmetijske družbe kranjske, ampak kranjskega kmetijstva sploh, saj je v tej dobi zavel v njem drug duh in zavladal je splošni napredek, ki je z velikimi težavami zgradil temelj, na katerem danes ni več težko naprej zidati."

L. 1914. je nastopila svetovna vojna, med katero je prišla tudi Kmetijska družba v svojim „Kmetovalcem“ v stisko, ne le zaradi izostalih podpor, ampak poglavito zaradi pomanjkanja tiskovnega papirja. Nekaj časa se je moral „Kmetovalec“ tudi ustaviti zaradi neprilik v tiskarni. L. 1917. bi se imela po sklepu občnega zbora vršiti spominska slavnost družbene 150 letnice, kar se pa zaradi vojnih razmer ni zgodilo.

L. 1918. je generalni ravnatelj Pirc po 35 letnem delovanju odložil uredništvo „Kmetovalca“ in ga prepustil novoimenovanemu tajniku inž. Rado Lahu, dočim je sam ostal še vedno neutrudljiv njegov sotrudnik.

Ko se je ob prevratu „c. kr. kmetijska družba kranjska“ osamosvojila in preosnovala v „Slovensko kmetijsko družbo“ in dobila kratko nato sedanji naslov „Kmetijska družba za Slovenijo“, ki je prevzela tudi ves delokrog v mariborski oblasti, je narastlo število članstva, pozneje pa zopet padlo vsled nastalih bojev.

Udnina se je l. 1918. zvišala od 4 K na 6 K, dve leti pozneje na 16 K in l. 1921. na 20 K. Navzlic temu povišanju so se stroški za izdajo „Kmetovalca“ tako dvignili, da je bilo doplačati l. 1919. 100.000 K, l. 1920. 150.000 K in l. 1921. 267.000 K. Priloga „Konjerejec“, ki je začela l. 1919. še enkrat izhajati, se je morala zaradi previsokih stroškov l. 1922. zopet opustiti.

Zaradi vednih primanjkljajev se je morala l. 1922. udnina povišati na 10 Din (40 K) in leto pozneje na 20 Din (80 K). Ta članarina je še danes v veljavi, pa ne odgovarja nastalim potrebam, ker odpade samo 15 Din na „Kmetovalca“.

L. 1923. je preminul mnogozasluženi urednik Gustav Pirc, ki je vse življenje posvetil in žrtvoval za delo pri Kmetijski družbi. Iz skromnih početkov jo je privedel do velikih uspehov, slovensko kmetijstvo pa do lepega razvoja in napredka. V priznanje velikih zaslug, ki si jih je stekel pokojni za Kmetijsko družbo, mu je bilo z izvolitvijo predsednikom družbe l. 1921. priznано častno mesto, ki ga je zavzemal do svoje nesrečne smrti.

Stroški za „Kmetovalca“.

„Kmetovalec“ se izdaja ves čas po vojni z izgubo, ker članarina 15 Din ne zadostuje za pokritje tiskovnih in drugih stroškov. Družba je doplačala l. 1921. 267.000 K in l. 1922. do 300.000 K.

Vsaka številka „Kmetovalca“ je vredna 2 Din, če ga primerjamo z drugimi strokovnimi listi. Na leto bi to zneslo pri 24 številkah skupaj 48 Din (24 × 2). Tako visoka je dejansko naročnina drugih strokovnih listov v Jugoslaviji in drugod. Družba pa dobi za vsak list namesto 2 Din komaj 62 par, torej nekaj malega več kakor pol Din. Namesto 48 Din, borih 15 Din! Ako bi se članarina zvišala vsaj na 30 Din, od katerih bi odpadlo na družbo 24 Din ali za vsako številko 1 Din.

Prav je, da je „Kmetovalec“ poceni, da se olajša pristop k družbi in nudi ceneno berilo, ali tega ne more nihče zahtevati, da bi družba izdajala „Kmetovalca“ v svojo izgubo. Ali bi ga morale pa poklicane oblasti izdatno podpirati! Ker se pa to ne godi in prihaja družba zaradi tega v stiske, bi se morala dvigniti naročnina tako visoko, kakor je pri drugih enakih listih. Tudi naši kmetovalci morajo priti do tega spoznanja. Članarina naj bi znašala vsaj toliko, da bi se pokrili stroški za tisk!

Povečanje in preosnova „Kmetovalca“.

Ponovno se je že od ene in druge strani predlagalo, da bi se „Kmetovalec“ povečal v tednik, toda vsi ti predlogi so zadeli ob nepremostne težkoče, ki so se pokazale v nezadostnih denarnih sredstvih.

Zaradi visokih stroškov se je začelo že nasprotno ugibati, če ne bi kazalo sedanje stroške znižati, in sicer z redukcijo Kmetovalčevih številok v poletnem času, na ta način, da bi izhajal v poletnih mesecih samo po enkrat na mesec, v zimskih pa po dvakrat, tako da bi zneslo število Kmetovalčevih številok na leto samo 18 namesto 24. Ta rešitev bi pa pomenila korak nazaj namesto naprej, in zato se mora vsak zaveden član odločno izjaviti proti takemu okrnjenju lista sedaj po 45 letnem izhajanju.

Spričo raznih strokovnih listov, ki se danes izdajajo za posamezne panoge našega gospodarstva in zaradi katerih prihajajo naši kmetovalci do čim dalje večjega števila listov in stem do večjih stroškov, se je motrilo v zadnjem času tudi vprašanje, ali ne bi kazalo vse te liste zediniti in prinašati vso to snov v povečanem „Kmetovalcu“. Vršili so se v ta namen tudi že razgovori z uredništvom „Sadjarja in vrtnarja“, „Naših Goric“, „Čebelarja“ in „Narodnega Gospodarja“. Ti razgovori pa niso dovedli do zaželjenega uspeha.

Oglasili so se tudi posamezni člani s predlogom, naj bi „Kmetovalec“ izpremenil svojo vnanjo obliko, naj bi izhajal v manjši obliki in s posebnim ovitkom, tako kakor izhajajo danes nekateri drugi strokovni listi, ker je v tem primeru pričakovati, da ga bodo člani bolj shranjevali in rajše dajali tudi v vezavo. Toda izprememba bi pomenila zopet povečanje stroškov, ki jih „Kmetovalec“ pri današnji članarini ne more prenašati.

Potrebno pa je, da se upravičenim težnjam ugodi in da se v ta namen družbena članarina dvigne na primerno višino.

Na jubilejni kmetijski razstavi je v oddelku „Kmetijsko stavbnništvo“ na ogled:

ŠLOVENSKA HIŠA

I. del: Stavbni motivi.

II. del: Stavbe in pohištvo.

To delo, ki ga je zbral in spisal stavbni tehnik Jože Karlovšek, priporočamo našim stavbnikom in slovenskim gospodarjem.

Uredniki „Kmetovalca“.

† Gustav Pirc.

Prvi urednik in osnovelec „Kmetovalca“ je bil pokojni Pirc takratni tajnik c. kr. kranjske kmetijske družbe. Urejeval ga je celih 34 let. Kdor je zasledoval „Kmetovalca“, se je lahko prepričal, koliko truda in skrbi si je naložil pokojni Pirc in kako spretno in uspešno ga je vodil ves ta čas. Nprestano ga je izpopolnjeval. Njegovi članki so se odlikovali s temeljitostjo in, če je bilo treba, tudi z vso ostrojtjo.

Za svoje zaslužno delovanje je bil imenovan ravnateljem družbe (l. 1894.) in cesarskim svetnikom (l. 1909.), pozneje pa generalnim ravnateljem (leta 1917.). Slednjič je bil odlikovan z redom Sv. Save III. razr. (l. 1921.). Ko je stopil l. 1920. v pokoj, je bil l. 1921. izvoljen predsednikom Kmetijske družbe, katero čast je pa užival le kratek čas. Podlegel je nastalim razmeram in preminul l. 1923. Njegovo truplo počiva v bohinjski Srednji vasi, sredi planinskega sveta in ljudstva, za katerega je v življenju mnogo delal in žrtvoval.

Rajni Pirc se je od l. 1884. do svoje smrti neumorno trudil za razvoj družbe in „Kmetovalca“, ki sta dosegla nenavadno lep napredek. Izdal je v

svojega prednika urejeval do l. 1923. Prevzel je uredništvo v času, ko je bila družba s svojim članstvom na višku, ko se je družbi pridružila tudi mariborska oblast in so se agende tajništva tako pomnožile, da se je pokazala potreba, dobiti za „Kmetovalca“ posebnega urednika. Tajnik inž. Lah je pisaval članke o raznih panogah kmetijstva, posebno o poljedelstvu in živinoreji in je izdal tudi razne brošure o umetnih gnojilih in o hmeljarstvu. Odlikovan je z redom sv. Save V. razr. — Letos je bil imenovan družbenim ravnateljem. —

Gustav Pirc.

Viljem Rohrman,

kmetijski svetnik v p., urejuje „Kmetovalca“ od l. 1923. Sotrudnik njegov pa je bil kot sodobnik pokojnega Pirca ves čas od početka l. 1884. Začel je takrat sodelovati v lastnosti adjunkta vinarske in sadjarske šole na Slapu pri Vipavi, pozneje pa kot adjunkt in ravnatelj kmetijske šole na Grmu, v kateri lastnosti

je deloval tudi 22 let (1895 do 1917) kot glavni odbornik družbe. V tem času je sodeloval tudi pri drugih listih, pri „Novicah“ in „Dol. Novicah“

Inž. Rado Lah.

tem času tudi več brošur in knjig, katere je deloma poslovenil, kakor: „Mlekarstvo“ (1884.), „Vrtnarstvo“ (1888.), „Kmetijske razmere na Kranjskem“ (1902.), „Poglavje o govedoreji na Kranjskem“ (1904.), dr. Steuerta „Soseda Razumnika govedoreja (1905.) in prasičereja“ (1905.) in „Določevanje tošč v mleku“ (1908.). —

Inž. Rado Lah

je prevzel kot naslednik in tajnik Kmetijske družbe uredništvo „Kmetovalca“ l. 1918. in ga je v duhu

Viljem Rohrman.

in spisal več knjig in brošur, kakor: „Kmetijsko gospodarstvo“ (1893.), ki je izšlo v treh natisih, „Nauk, kako je izboljšati rejo goveje živine“ (1894.), „Poljedelstvo“ I. in II. del (1897.), „Poučno potovanje v Švico“ (1904.), „Gospodarski nauki“ I. zvezek (1905.), „Kmetijski nauki“ I. in II. zvezek (1925. in 1926.). — Za svoje delovanje je bil odlikovan z redom Sv. Save III. razr. in imenovan častnim članom Kmetijske družbe.

Prvi in starejši sotrudniki „Kmetovalca“.

Številni so sotrudniki, ki so pisali članke za „Kmetovalca“. Predaleč bi vodilo, ako bi hotel vse navesti, zato se omejujem le na najglavnejše in starejše.

† **Rihard Dolenc**, bivši vodja vinarske in sadjarjske šole na Slapu in poznejši ravnatelj kmetijske šole na Grmu († l. 1919.), je zvesto sodeloval ves čas od l. 1884. dalje in je pisal strokovne članke razentega v „Novice“ in „Dol. Novice“, pa tudi v druge liste. Spisal je knjigo „Sadjarstvo ali ovočarstvo“ I. del (1887.) in knjižico „Kako zasa- jati vinograde z ameriškimi tr- tami“ (1888.). Pokojni Dolenc se je kot ravnatelj in strokovni učitelj uspešno udeleževal pri obnovitvi naših vinogradov, pri zatiranju trtnih boleznih kakor- tudi pri povzdigi našega sadjar- stva in vrtnarstva.

† **Franc Povše**, predsednik Kmetijske družbe (1908.—1916.) in vpokojeni ravnatelj kmetijske šole v Gorici, komercialni svet- nik, drž. in dež. poslanec itd. († l. 1916.), je napisal razne strokovne članke iz živinoreje, mlekarstva in zadružništva. Svoječas je spisal tudi knjigo „Ummi kmetovalec“, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja v treh snopičih (leta 1875.—1877.). Za svoje zasluge je bil ponovno odli- kovan z visokimi avstrijskimi redi.

Franc Povše.

Viljem Rohrman, kmetijski svetnik v p., je so- deloval pri „Kmetovalcu“ ves čas od l. 1884. naprej in je danes njegov urednik (gl. spredaj).

† **Matija Rant**, nadučitelj v Dobrovi pri Ljub- ljani († l. 1917.) je pisal članke o sadjarstvu in kme- tijstvu v „Kmetovalca“ in „Novice“. Spisal je tudi knjigo „Opis najnavadnejših sadjereji škodljivih mr- česov“ (l. 1883.), ki jo je družba založila.

Franc Štupar, družbeni ravnatelj v p., sedaj v Vodica pri Smledniku, je bil od l. 1891. do 1914. nam- eščen pri družbi in se je v tej dobi udeleževal in posebno odlikoval pri sestavi kmetijske statistike in kot korektor „Kmetovalca“. Spisal je v tem času tudi „Apno v kmetijstvu“ (1902.) in „O prvinah in spojinah“ (1907.). Kakor vemo, je še vedno marljivi delavec na knjižnem polju in ima priprav- ljeno večje delo o kmetijstvu.

Josip Lenarčič, veleposest- nik na Vrhniki, je bil med pr- vimi sotrudniki s svojimi stro- kovnimi članki. Pisal je tudi prve članke o perutninarstvu. Od l. 1886.—1910., skupaj 24 let, je bil tudi glavni odbornik Kme- tijske družbe pod predsedstvom grofa Thurna, ces. svetnika Murnika, pl. Detelo in Fr. Pov- šeta, in se je ves čas prav upeš- no udeleževal.

Janko Žirovnik, nadučitelj v pok. v Kranju, je za časa svo- jega službovanja v Gorjah, v Št. Vidu in pozneje v Borovnici mnogo delal na polju šolskega vrtnarstva, drevesničarstva in kmetijskega pouka ter je sode- loval z rajnkim Vojteh **Ribni- karjem** († l. 1895.), s katerim sta se l. 1884. prav uspešno udeležila kmetijsko - nadaljevalnega tečaja na Slapu, zlasti tudi pri „Vrtnarju“, ki je izhajal kot „Kmetovalčeva“ priloga od l. 1888. do 1893.

Rih. Dolenc.

Franc Gombač.

Žirovnik je bil tudi glavni odbornik 19 let, od 1891. do 1910. in je danes še vedno vnet pospeševatelj sadjarstva.

Franc Gombač, višji vinarski nadzornik v p., je začel sodelovati l. 1894. in sodeluje še sedaj. Napisal je številne članke iz vinarstva in kletarstva in izdal sledeča dela: „Najcenejša in najhitrejša obnovitev opustošenih vinogradov“ (1896.), ki je doživelo drugo

izdajo pod naslovom „Novo vinogradništvo“, in „Umno kletarstvo“ (1900.). Bil je tudi glavni odbornik družbe pod predsedstvom pl. Detele in Fr. Povšeta l. 1907. do 1910.

† **Bohuslav Skalicky**, bivši ravnatelj kmetijske šole na Grmu († l. 1926.) in prej vinarski nadzornik v Novem mestu, je začel sodelovati l. 1900. Pisal je članke o vinarstvu in kletarstvu, ki jih je družba izdajala tudi za „Gospodarska navodila“. Spisal je „Kmetijske razmere na Češkem“ (1909.) in „Kletarstvo“ (1924.). Od l. 1921. do 1926. je bil glavni od-

itd., je sodeloval s članki iz vinarstva, kletarstva in sadjarstva že od l. 1899. Spisal je med drugim knjižico „Grozni sukač“ (1925.), in knjigo „Vinarstvo“ (1925.). Odlikovan je z redom Sv. Save IV. razr.

Inž. Jakob Turk, ravnatelj drž. poskusne in kontrolne stanice v Ljubljani, je napisal razne članke o travništvu in gnojilnih poskusih. Poslovenil je dr. Weinzierlovo knjigo „O sestavljanju in setvi travnih mešanic (1913.), spisal je brošuro „O gnojenju travnikov“ (1923.) in knjigo „Travništvu“ v dveh snopičih, ki jo je izdala Družba sv. Mohorja (1925.).

Andrej Žmavc.

Ivan Belle.

Bohuslav Skalicky.

bornik družbe. Odlikovan je bil z redom Sv. Save IV. razreda.

† **Ivan Belle**, bivši prvi ravnatelj kmetijske šole v Št. Jurju pri Celju († l. 1924.), je sodeloval več let s svojimi strokovnimi spisi o kmetijstvu, sadjarstvu in vinarstvu. Spisal je tudi: „Viničarjev kažipot“ (1900.), „Trtna uš in trtoreja“ (1893.) in temeljito delo „Sadjarstvo“ (1923.). Pripravljala je tudi knjigo o vinarstvu. Odlikovan je bil z redom Sv. Save III. razr.

Andrej Žmavc, ravnatelj oblastne vinarske in sadjarske šole v Mariboru, urednik „Naših Goric“,

Dipl. agr. Alojzij Jamnik, referent pri oblastnem kmetijskem uradu, je sodeloval z različnimi članki, zlasti pri uredniških prilogah „Konjerejec“ in „Perutninar“. Poslovenil je tudi dr. Steuerta „Soseda Razumnika konjereja“ (1916.), dr. Voszka „Reja domačih zajcev“ (1916.) in „Določanje žive teže pri govedu brez tehtnice“ (1925.).

Inž. Josip Zidanšek, oblastni kmetijski referent v Mariboru, je bil sotrudenik za časa njegovega službovanja kot živinorejski nadzornik v Ljubljani, iz katere stroke je objavljala važne in času potrebne članke v „Kmetovalcu“. Odlikovan je z redom Sv. Save III. razr.

Vsi na jubilejno kmetijsko razstavo, ki se je priredila v proslavo in spomin na 160 letni obstoj Kmetijske družbe za Slovenijo!

Vsak lahko najde toliko časa, da se je udeleži in da počasti stem spomin naše najstarejše gospodarske organizacije!

Posebne legitimacije za znižano vožnjo se lahko dobe tudi med potekom razstave v Ljubljani.

Naslovna stran prve številke „Kmetovalca“ z dne 1. marca 1884.¹

KMETOVALEC.

Glasiło c. kr. kmetijske družbe vojvodstva kranjskega.

Uređuje Gustav Pirca, tajnik družbe.

Izhaja 1. in 15. vsaki mesec. — Udje c. kr. kmetijske družbe dobivajo list brezplačno, a neudje pišajo s poštnino vred 2 glđ. na leto. Naročila naj se pošljajo c. kr. kmetijski družbi, ali pa dotičnim podružnicam.

Štev. 1.

V Ljubljani, 1. marca 1884.

Leto I.

Vabilo na naročbo.

Vsled sklepa predlanskega občnega zbora se je podpisani glavni odbor odločil, izdajati svoj poseben gospodarski list z imenom „Kmetovalec“, kateri bude imel nadomestovati dosedanja „Naznanila“.

Oziraje pa se na minulih eno- in štirideset let, v katerih so bile „Novice“ dejansko glasiło c. k. kmetijske družbe, sklenil je glavni odbor, vstrežaje mnogostransko izrečenim željam, da ostanejo „Novice“ tudi v prihodnje to, in sicer tako, da bodo prinašale tudi ona naznanila, katera so se do zdaj dajala družbenikom v „Naznanilih“, kakor tudi vse one gospodarske članke, katere bude „Kmetovalec“ prinašal.

Udom kmetijske družbe, kateri niso naročniki „Novic“, dopošiljal se bude toraj „Kmetovalec“, izhajajoč na pol polj vsakih 14 dni, brezplačno, se ve da le onim p. t. družbenikom, ki so tekočega leta letnino vplačali in se izrečejo, da želje list sprejemati.

Ker „Novice“ ostanejo glasiło družbe, zato se pa p. n. družbenikom vsteje v naročnino tudi en goldinar plačane letnine ali oziroma tudi narobe, plačane letne naročnine za „Novice“ en goldinar se vračuni v letnino, katera je plačati za kmetijsko družbo.

Konečno oziralo se je tudi na družbenike, kateri ali slovenščine ne umejo ali pa sicer rajši dobivajo nemški gospodarski list, in vsem onim družbenikom, kateri izrečejo tako željo, dopošiljal se bude na Dunaji izhajajoči nemški gospodarski list „Der Oekonom“, ako so, se ve da, tudi plačali družbeno letnino tekočega leta.

„Kmetovalec“, ki ima biti gospodarsko-podučen list vsem slovenskim kmetovalcem, prinašal bude vsakovrstne gospodarske članke, izrekoma o vsem, kar more pospeševati umno kmetovanje sploh, živinorejo, rastlinorejo, sadje- in vinorejo, pa tudi o obrtništvu, izrekoma že o onih obrtnijah, katere so v ozki zvezi s kmetijstvom, nadalje vsa družbena naznanila, gospodarske skušnje in novice, tržne cene itd.

Uredništvo „Kmetovalca“ bude radovoljno odgovarjalo in razmotravalo vprašanja zadevajoča vse kmetijske stroke, katere bodo stavile čast, podružnice, p. t. družbeniki in naročniki lista do uredništva.

Naročnina znaša tedaj za družbenike c. kr. kmetijske družbe kranjske, kateri so letnino za tekoče leto plačali:

1. Za „Kmetovalca“ ne plačajo družbeniki ničesar posebej.
2. Ravno tako ničesar ne plačajo za nemški list „Der Oekonom“ oni družbeniki, ki naznanijo, da želje dobivati raje ta list.
3. Za „Novice“ za celo leto:

a) po pošti prejemane	3 gold. 60 kr.
b) na dom prinešene v Ljubljani	3 „ 40 „
c) v tiskarni prejemane	3 „ — „

Neudje plačajo za „Kmetovalca“ s pošiljanjem na dom vred na leto po 2 gold.

Naročila naj se pošljajo po volji p. n. gospodom družbenikom ali po predstojništvu podružnic ali pa naravnost do glavnega odbora c. k. kmetijske družbe v Ljubljani.

V Ljubljani dne 1. marca 1884.

Glavni odbor c. k. kmetijske družbe kranjske.

Ta številka je poleg „Vabila na naročbo“, ki ga prinaša naslovna stran, vsebovala sledeče članke in vesti:

Bolezen rakov.²—Gospodinja na kmetih. — K.— Domačim sadjerejcem za pomladanski čas. Spisal M. Rant. — Ustanova denarnega zavoda: „Blagajnica za živinski in mesni trg na Dunaju“ in nje pomen za avstrijske živinorejce. — O boleznih mleka. Spisal — c.³—Družbeni novičar. Seja glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe pod predsed-

ništvom gosp. bar. Karola Wurzbacha in v navzočnosti 10 odbornikov. — Seja glavnega odbora c. kr. kmetijske družbe dne 3. februarja 1884. — Naznanilo uredništvo do p. t. predstojnikov čast. podružnic in družabnikov c. kr. kmetijske družbe. — Tržna cena.

¹ Pomanjšana za eno tretjino.

² Ta članek je spisal po vsej verjetnosti pokojni profesor Franke, odliččen veččak v ribarstvu.

³ Članek pokojnega Pirca.

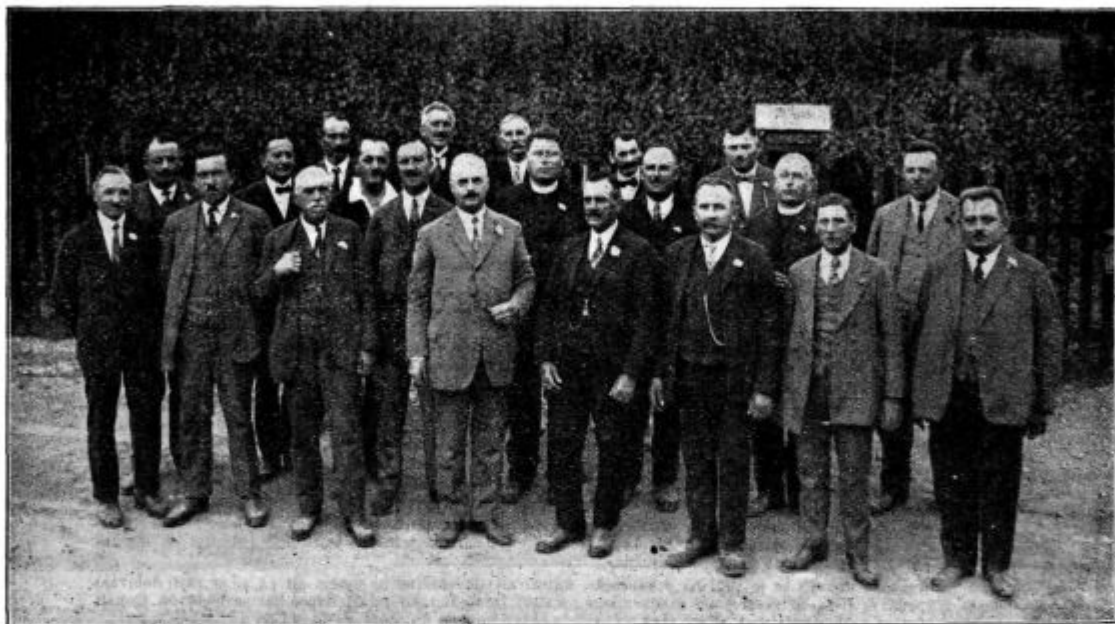
Predsedstvo družbe od l. 1884.

Predsedstvo družbe je bilo l. 1884. v rokah barona Karola Wurzbacha. Njemu so sledili po vrsti grof Gustav Thurn (1886.—1888.), Ivan Murnik (1889. do 1901.), Oton pl. Detela (1901.—1908.), Frančišek Povše (1908.—1916.), dr. Evgen Lampe (1917. do 1918.), prelat Andrej Kalan (1918.—1920.), Jakob Jan (1920.—1921.), Gustav Pirc (1921.—1923.), Ivo Sancin (od 1924. naprej). Dolgo časa je predsedoval družbi kot namestnik njen podpredsednik pokojni Josip Sevnig, in sicer od l. 1880. naprej, posebno za

časa Wurzbacha in Thurna do l. 1888.

V tem času je bilo tajništvo družbe v rokah Gustava Pirca (1884.—1919.) in inž. Rado Laha od l. 1919. naprej.

Iz imenika kmetijskih podružnic je povzeti, da je imela Kmetijska družba pričetkom l. 1884. skupaj 28 podružnic s 436 člani, pričetkom l. 1928. pa 359 podružnic s 15.180 člani, in sicer v ljubljanski oblasti 238 podružnic z 9461 člani, v mariborski oblasti pa 121 podružnic s 5719 člani.

Člani glavnega odbora Kmetijske družbe

ob stošestdesetletnici njenega obstoja.

Od leve na desno: Inž. Rado Lah, tajnik, Mihael Brenčič, Ivan Ažman, Robert Košar, Anton Globevnik, Ivan Remškar, Alfonz Mencinger, Alojzij Paulin, Anton Meden, Ivo Sancin, predsednik, Franc

Hočevar, Ivan Piber, Ivan Pipan, podpredsednik, Ivan Hribernik, Jakob Jan, Mihael Hrastnik, Martin Bajuk, dr. Ivan Jančič, Alojzij Supanič, Ivan Urek in Lovro Petovar.

Uradništvo Kmetijske družbe

ob stošestdesetletnici njenega obstoja.

Od leve na desno: v prvi vrsti sedijo: Franjo Kafol, tajnik, inž. Rado Lah, ravnatelj, Ivo Sancin, predsednik, Viljem Rohrman, kmetijski svetnik v p., Oton Schmidt, šef blagovnega oddelka v p.; v drugi vrsti stoje: Ivan Brecljnik, drevesničar, Anton Bukovic,

pis. upravitelj, Josipina Strnad, knjigovodkinja, Karolina Gorjanc, uradnica, Frida Cigoj, uradnica, Alojzij Škerl, upravitelj skladišča v Mariboru, Franc Kocjan, skladiščnik; v tretji vrsti: Josip Mulaček, upravitelj skladišča, Anton Marn, hišnik.

Fr. Štupar:

Kmetijska veda.

Težaven, toda nad vse zanimiv je kmetijski poklic — zanimivejši kakor vsak drug. Težaven je, ker zahteva mnogo težkega dela v vsakem času in vsakršnem vremenu; ali kdor se ga je navadil, niti ne

Franc Štupar.

občuti njega neprilik in si s primerno opreznostjo v čistem zraku ojekleni svoje zdravje. Zanimiv je kmetijski poklic, ker mu je torišče vsa природа. Vsa lepa, raznovrstna in včasih tudi muhasta природа mu služi za pridelovanje, ga v delu podpira ali tudi ovira, kakor pač nanešo razmere in si sam ve in zna ukoriščati njene snovi in sile. Noben stan nima tako razsežnega delokroga kakor zemljedelski in nobenemu ni treba toliko znati kakor temu in nobeden ne nudi toliko duševnega užitka kakor ta, če se izvaja v ljubézni in z umevanjem.

Samo prosto izvajanje kmetijskih opravil seveda ne nudi tega užitka; za to je treba umeti pojave v природi. Kdor dela, ne da bi vedel, zakaj mora biti tako in kakšen uspeh naj delo ima ali kako bi se to pospešilo in ono preprečilo, pričakuje brez umevanja uspeha ali neuspeha, kakor pač pride. Kdor pa dela z umevanjem, preudarno, po načrtu, ta ima določen namen pred seboj ter svoja opravila tako uravnava, da ukorišča, kar mu je ugodno, odstranjuje, kar mu je neugodno, in išče vzrokov za uspehe in za neuspehe. Takega človeka vsa dela zanimajo

in njih uspehi mu množe ljubezen za njegov poklic ter so mu pobuda za napredovanje. Tako zanimanje in ljubezen pa budi le umevanje, ki ga posreduje kmetijska veda.

Kmetijska veda se opira skoraj na vse druge vede, kar je sicer ob razsežnosti in raznovrstnosti kmetijskega delovanja lahko umevno. Vso potrebno in primerno tvarino so zbrali, uredili, preskusili in spopolnili znanstveniki in strokovnjaki, posredujejo nam jo pa kmetijska učilišča, ki jo po zahtevah gospodarskih razmer podajajo v večji ali manjši meri. Vsak gospodar bi moral dovršiti kmetijsko šolo: nižjo, srednjo ali visoko, po razmerah in zahtevah svojega gospodarstva. Nihče pa ne sme misliti, da se bo na kmetijski šoli izobrazil popolnoma. Tistih par let ali celo samo mesecev si ni mogoče prisvojiti vsega, kar človek potrebuje za življenje. Tamkaj si pridobi le podlago, neko zaokroženo znanje, sestavno urejeno, ki mu je vodilo za poznejše učenje, potrebno vse življenje. Saj kmeta vsak hip sreča kaj neznanega in znanstvena ter praktična preiskovanja vedno odkrivajo nove izsledke.

Pošolsko gospodarsko izobraževanje ali spopolnjevanje šolske naobrazbe posredujejo strokovna predavanja, knjige in časopisi. Strokovna predavanja so umestna ob posebnih gospodarskih zahtevah ali ob novih znanstvenih izsledkih ali praktičnih izkušnjah, da se na ta način v kratkem času mnogo gospodarjev hkrati pouči v tem, kar je potrebno. Kdor se želi o čem poučiti točneje, si naroči tozadevnih knjig, gospodarski časopisi pa imajo nalogo, da opozarjajo na času primerne potrebe in hkrati objavljajo nove pridobitve na gospodarskem polju. Kmetovalec ima torej prilike dovolj, da si priskrbi pojasnil, ki jih potrebuje. V sili se lahko obrne tudi na kakega strokovnjaka ali pa na uredništvo strokovnega lista, da mu odgovori v časopisu. Drugi način je zaradi tega boljši, ker dobodo nasvet hkrati tudi drugi gospodarji v enakih razmerah.

Gospodarji, ki nimajo kmetijsko-šolske naobrazbe, se morejo izobraževati le na ta način, kakor sem ga omenil pri pošolskem izobraževanju. Tudi ta pouk je uspešen, vendar ne tako, ker jim nedostaja prvotnega znanstvenega temelja. Kdor zna znanstvene nauke pravilno uporabljati v praktičnem kmetijstvu, bo dosegel največje mogoče uspehe in kmetijska veda mu je luč, ki mu razsvetljuje pot, da more varno hoditi po nji in se ve izogibati oviram.

Janko Žirovnik:

Nekaj o napredovanju kmetskega stanu.

Kitajci so velik poljedelski narod, ki jako skrbno obdeluje svojo zemljo. Med pregovori in reki o važnosti kmetijskega stanu imajo tudi tega-le: Človeška družba je podobna velikemu drevesu. To mora rasti v dobri prerahljani zemlji, če hoče dobro roditi.

Korenine tega drevesa so **kmetovalci**. Oni prideljujejo **najpotrebnejše: ž i v e ž**.

Deblo so — **rokodelci**. Ti izdelujejo potrebno orodje, obleko, pohištvo itd.

Veje so — **trgovci**, ki kmetove pridelke in rokodelčeve izdelke razpečavajo po svetu takim ljudem, ki nimajo časa, da bi si sami pridelovali živež, obleko, orodje itd.

Večje so uradniki. Oni skrbijo, da se vse to delo mirno razvija in da se razpečavanje pridelkov in izdelkov vrši redno in ceno. —

Listje so — šole. Te uče, kako se pridelki zagotovo in dobro porabijo in kako se izdelujejo in razpečavajo obrtni izdelki.

Janko Žirovnik.

Cvetje so — umetniki, ki s svojimi umetninami dvigajo in razvedrujejo utrujene ljudi, da gredo po izdatnem počitku in lepem razvedrilu zopet lahko po svojih opravkih.

Sad tega drevesa pa je: lepo, udobno življenje vseh stanov.

Ako so posamezni deli točno opravili svojo nalogo, je tudi celota lepo dovršena. Ako pa kak del ni mogel vršiti svoje naloge, tedaj so ga za silo nadomeščali drugi, kolikor so pač mogli in znali. Vendar pa to nadomeščanje malokdaj zadostuje. Pek peče žemlje, mesar kolje živino, a le izjemoma morebiti tudi peče, a **nikdar** tako, kakor pek.

Da morejo ljudje dela svojega stanu dobro opravljati, je treba, da imajo **veselje do stanu** in da ta dela tudi **dobro poznajo**. Poznati morajo snov, ki jo rabijo pri svojem delu, primerno orodje in pa priučiti se morajo tega dela prav temeljito, stopnjo za stopnjo. — Kmet mora poznati zemljo, seme, živino,

itd. Vsega tega bi se pa kmet prepočasi naučil iz lastne izkušnje. Zato mora porabiti izkušnje drugih, to se pravi: **učiti se mora**, tako, kakor se uče drugi stanov po njim namenjenih šolah. To kmetovo učenje je še precej obširnejše, kakor učenje drugih stanov. On mora dobro poznati zemljo in njeno izboljšavanje, seme in njegovo pridelovanje, živino in njeno rejo. Kmet bo umel pridelati **več** živil, kakor jih potrebuje za svojo družino in za svojo živino. Ta **več** bo prodal.

S skupičkom si bo nabavil obleke, orodja in take hrane, katere ne pridelal sam. Čim več bo mogel kmet prodati, tem več bo imel dohodkov, tem več si bo mogel privoščiti udobnosti in tem več bo nakupil pri trgovcih. Kadar bo torej kmet imel denar, takrat bodo dobro izhajali vsi rokodelci, obrtniki, trgovci in uradniki; takrat se bo dobro godilo vsem stanovom.

Zato pa moramo kmeta, to **korenino** človeške družbe, posaditi v **dobre strokovne šole — kmetijske in gospodinijske**. Od otroka v osnovni šoli ne moremo več zahtevati, kakor da se mehanično nauči brati, pisati, računati, risati in drugih drobnarij, ker otrok do 13., 14. leta navadno še ne more veliko misliti. A od 14. leta naprej se začne v njem razvijati razum in tedaj je pravi čas za strokovni pouk.

Kot učitelj sem si veliko domišljeval, kako temeljito bo šola preobrazila naš narod. Toda osnovna šola gre premalo v živo ravno zato, ker otroci še ne znajo dosti misliti. Zato so začeli snovati za rokodelske učence **obrotno-nadaljevalne šole**, ki so dosegle ponekod že krasne in trajne uspehe, tako na pr. v Št. Vidu pri Ljubljani, kjer je danes mizarska obrt visoko razvita.

Približno take uspehe bi imele pri nas tudi **kmetijsko-nadaljevalne in gospodinijske šole**, ki bi zanesle obilo praktičnega znanja med našo nadarjeno mladino. Ta bi se potem tudi bolj z veseljem oklepala domače grude in ne tiščala v mesta, kjer se pač bolj gosposko oblači, a tudi bolj pokvarja in obilo — **strada**. Za zgled so nam lahko tudi bratje Čehi, ki imajo skoraj pri vsaki osnovni šoli še **kmetijsko-nadaljevalno in gospodinijsko šolo** in v vsakem večjem kraju meščansko šolo s **kmetijskim** ali pa **trgovskim** značajem. — Posnemajmo napredne Čehi in dajmo kmetu primernih šol, da nam napočijo boljši časi!

Inž. Jakob Turk:

O mešanih umetnih gnojilih.

Za uspešno umetno gnojenje je treba, če izvzamemo izjemne slučaje, **polnega** gnojenja, pri katerem so primerno upoštewane vse pglavitne rastlinske redilne snovi, t. j. **fosforova kislina, kali, dušik** in **apno**. Posamezna umetna gnojila pa vsebujejo le poedine teh redilnih snovi. Zavoljo tega enostransko gnojenje s posameznimi umetnimi gnojili ne zaleže dovolj v primerih, da primanjkuje v tleh rastlinskih hranin, ki niso v dotičnem gnojilu zapopadene. Z enostranskim zalaganjem zemlje s posameznimi umetnimi gnojili se ruši namreč v tleh pravilno razmerje med pglavitnimi rastlinskimi redilnimi snov-

mi, ki je absolutno potrebno v dosego zaželjenih gnojilnih uspehov. Enostransko gnojenje s posameznimi umetnimi gnojili je pa tudi potratno ter pomenja izgubo na kapitalu, kar je v nasprotju z gospodarskimi pravili umnega in racionalnega kmetijstva. Prav zaradi tega so nam potrebna mešana umetna gnojila, ki vsebujejo po potrebi dve, tri ali še celo vse štiri pglavitne rastlinske redilne snovi v praviem razmerju.

Kdor pozna umetna gnojila in ve ceniti njihova posebna svojstva, si more sestaviti in pripraviti brez velikih težav vsakojaka mešana umetna gnojila za

svojo lastno rabo. Vendar se mora uvaževati, da so mešana umetna gnojila resnično uspešna samo tedaj, če so pravilno sestavljena in kar najtemeljiteje premešana, da se enakomerno porazdelijo v njih poglavitne rastlinske redilne snovi. Zato moramo dati prednost kupljenim mešanim umetnim gnojilom, ako ustrezajo innače zahtevam, ki se terjajo od njih, ker se dajo različna umetna gnojila dovolj temeljito premešati le s primernimi stroji, s kakršnimi razpolagajo v tvornicah. Toda zahtevati moramo od tržnih mešanih umetnih gnojil jamstva za njihovo vsebino, brez katerega jih ne smemo kupovati.

Mešana umetna gnojila so važna posebno zaradi tega, ker vsebujejo poglavitne rastlinske redilne snovi v tistem razmerju, kakor je potrebno v dosedo najboljših gnojilnih uspehov. Zato ustrezajo mešana umetna gnojila vsem zahtevam pravilnega gnojenja. Ker vsebujejo mešana umetna gnojila poglavitne rastlinske redilne snovi v pravem razmerju, prihajajo do vzajemnega in obenem tudi do popolnega hranilnega učinka, ki se pokaže v pospešeni rasti in hitrem zorenju kmetijskega rastlinstva, ki se mu je gnojilo z njimi. Iz tega razloga dosežemo s pravilno sestavljenimi in pripravljenimi mešanimi umetnimi gnojili ne le boljše letine, temveč tudi mnogo boljše pridelke, kakršnih ne moremo pričakovati pri gnojenju s posameznimi umetnimi gnojili.

Nekoliko višja cena mešanih umetnih gnojil nas ne sme plašiti in odvrniti, da bi se jih ne posluževali v svojem gospodarstvu. Dana je ta cena deloma v dražjem materialu, ki služi za njihovo pripravlanje, deloma pa tudi v delu, ki je za to potrebno. Sicer pa ne prihaja pri gnojilih v poštev zgolj le njihova kupna cena, temveč tudi njihov gnojilni učinek, ki se pokaže v čistem donosu gnojenja. In, ker so mešana umetna gnojila sila uspešna, jim je cena v splošnem

primerna. Vkljub temu moramo gledati seveda, da se še poceni proizvodnja mešanih umetnih gnojil, ker se bo pri nizki ceni pospešila in posplošila njihova uporaba.

Pripeti se pač lahko, da z mešanimi umetnimi gnojili raztrosimo ene ali druge poglavitnih rastlir-

Inž. Jakob Turk.

skih redilnih snovi čez potrebno mero. Vendar ni to še nikaka pregreha, ker ne gnojimo zemlji zgolj in samo zato, da v njej nadomestimo z letinami potrošene rastlinske redilne snovi, temveč zasledujemo z gnojenjem tudi splošno izboljšanje rodovitnosti zemlje.

Inž. Jos. Zidanšek:

Izboljševanje govedoreje v Sloveniji.

Med cenjenimi čitatelji današnje jubilejne številke menda ni živinorejca, ki bi trdil, da je izboljšanje živinoreje nepotrebno. Potrebno je, pa še kako! Živinoreja se mora izboljšati tako, da nam bo donašala večjih dohodkov. Slaba živina daje le slabe dohodke.

Ali je v Sloveniji izboljšanje živinoreje mogoče? Hvala bogu, z mirno zavestjo lahko rečemo: je mogoče kakor morda nikjer drugod v naši državi. Imamo večinoma dovolj vlažno podnebje, ki ima za posledico bujni razvoj krmskih rastlin. Dobra in dovoljna krma je pa vedno in povsod trajna podlaga dobre živinoreje.

Ne smemo se pa zanašati samo na naravne predpogoje. Zakaj nam je Bog dal zdrav razum, če ga ne izrabljamo v koristne svrhe in tudi od svoje strani ne doprinesemo nekaž k izboljševanju živinoreje?

Kakor povsod, je pravilna organizacija dela tudi v živinoreji potrebna. Narodu ne zadostujejo samo predavanja, temveč treba je vse pospeševalno delo organizirati. Pred prevratom smo bili glede živinoreje zelo odvisni od tujine. Če so se potrebovali pinc-

gavski, marjadvorski, murbodenski ali kaki drugi biki — ajdi v tujino. Za drag denar smo kupili v tujini bike, za vzrejo plemenskih bikov doma pa smo se vse premalo zanimali.

Tako se je zgodilo, da smo bili po prevratu takorekoč brez bikov. Še dobro se spominjam, da je bilo po prevratu navzlic povpraševanju nemogoče najti pet murbodenskih bikov za pleme; ko sem končno izvedel za posestnika, ki je imel dva, jih je pa tako precenil, da je bil odkup nemogoč, ne glede na to, da v oblikah nikakor nista odgovarjala.

Tako je bilo stanje po prevratu. S polno paro je bilo treba na delo. Začeli smo iskati in zbirati najboljše živinorejce in jih prigovarjati, da so se pričeli pečati z vzrejo plemenskih bikcev. To delo se je tekom časa poglobilo, ustanovili so se na Štajerskem živinorejski odseki (Št. Jurij pri Celju, Špitalič pri Konjicah in zadnji čas Ponikva ob juž. žel.), na Kranjskem so se obnovile obstoječe živinorejske zadruge. V teh združenjih se je začelo delo odbiranja za pleme, ne samo bikov, temveč tudi odbiranje (selekcioniranje) kravjega materiala. Le potomci najboljših in glede dobrih lastnosti preizkušenih staršev

se puščajo za pleme. Na ta način upamo, da bomo imeli tekom nekaj let lepih in kar je glavno, trajnih uspehov.

Je pa še nekaj drugega, zaradi česar je tako postopanje potrebno. Rejsko delo se oslanja na domače živinorejce, se oslanja na domač živinski material

Inž. Josip Zidanšek.

in na domačo grudo, pomenja torej **osamosvojitve naše živinoreje**. Pomenja pa tudi **zenačenje** dotične pasme, ker se z biki širi in kopiči po domačih rejah kri nekaterih odbranih domačih vzrejevališč.

Nastane vprašanje, ali uvoz **plemenjakov iz tujine** ne bo več potreben? V splošnem ne, ker za domače potrebe v občinah vzreajo domača vzrejevališča. Pač pa bodo potrebovala naša vzrejevališča sama za osveženje krvi bikov iz tujine, da ne zagazimo pregloboko v krvno sorodstvo. Ta nevarnost je pri nas tem večja, ker so pasemska okrožja

zelo majhna. Vendar pa morajo biti to skrbno odbrani plemenjaki z natančnim dokazilom plemenske vrednosti (za nas prihaja v poštev razpoloženje za mlečnost in rastnost).

Izmed splošnih ukrepov bo v govedoreji potrebno torej sledeče:

1. **Spopolnitev domačih vzrejevališč** v zmislu prednjih izvajanj.

2. Licenciranje bikov se v Sloveniji sicer vsako leto izvaja, ne izvaja se pa dovoljno dopolnjevanje bikov v onih občinah, za katere se je pokazalo pomanjkanje plemenjakov. **Občinski zastopi** se naj potrudijo, zadostiti svoji nalogi ne samo številčno, ampak naj pokažejo pravo razumevanje za dobrobit občine stem, da **nakupijo najboljše bike**. To bo občinskim možem v največjo čast, občini pa v trajno korist.

3. Posvečati je največjo skrb pridelovanju dobre krme. Izredno je pozdraviti **skrb** oblastnih odborov za **napravo gnojišč in gnojničnih jam** ter za **napravo umetnih travnikov**. S temi pripomočki se bo dalo pridelati več in boljše krme in ustvariti pravo podlago za napredek živinoreje.

V prednjem sem naštel nekatere javne ukrepe, ki so neobhodno potrebni za izboljševanje naše živinoreje. Oblastna odbora obeh slovenskih oblasti sta začela izvajati živinorejski program v prednjem zmislu. Imamo trdno zaupanje, da bodo oblastne skupščine redno dovoljevale dovoljna sredstva za našete živinorejske potrebe, in sicer za nakup plemenjakov, za uredbo domačih vzrejevališč, za izvedbo licenciranja, za izboljšanje travništva ter za širjenje uporabnih gnojišč in gnojničnih jam.

Kot živinorejec se moraš pa zavedati, da imaš to-le glavno nalogo: zbiraj pridno krmo, prideluj več detelje, ne pusti živine stradati, kajti le dobro rejena živna daje popoln užitek!

Trdno si vzemi naprej, da boš na jesen pognojil del svojih travnikov. Zapomni si: ko bode travnik imel dovolj hrane, jo bo imela tudi tvoja živina!

Josip Lenarčič:

Pomoč naši konjereji!

Huda ujma je nastopila za vso našo konjerejo in žuga uničiti naše lepe konje. Nastalo je že **pomanjkanje dobrih žrebcev plemenjakov**, koje **pomanjkanje raste** od dne do dne. Kmalu bodo žrebčarne prazne. **Državi primanjkuje denarja** za nakup in vzdrževanje žrebcev po žrebčarnah; manjka ji pa tudi pravilnega razumevanja za vzgajanje čistokrvnih konj po kobilarnah ali „ergelah“. **Država se hoče iznebiti drage skrbi** in jo zato **naprtava oblastem** z majhnimi subvencijami, tako n. pr. za vso Slovenijo Din 50.000(!) na leto. Kaj naj oblast počne s tako subvencijo? Kje naj vzamejo oblasti sredstva, da bi mogle nadomestiti nesposoben plemenski material in kako podpirati konjerejo vobče? V dosedanjem obsegu je primerna podpora za konjergojstvo izključena! **Država nima denarja in oblasti ga nimajo**; ljudstvo je z davki preobloženo do grla, da komaj še diha. Konjereja se pa z brzimi koraki bliža groznemu brezdnju! Kaj torej storiti v taki stiski? Je li najti izhoda iz te zagate? Ali je prepustiti tako važno

panogo narodnega gospodarstva neizprosno propadu? Ne! Možnost rešitve je dana!

Če je nam konjerejem res konjereja pri srcu, **če hočemo za prosep** pri primerni ureditvi tudi **denarno prispevati** ne le za rejo kot tako, marveč za **njeno dobičkanost**, če hočemo ali če moremo dobiti **kupca** za cene, ki bi odgovarjale resnični **uporabni vrednosti** vzgojenih konj, tedaj stopimo na plan z geslom „Samopomoč“.

Ni treba, da bi se zaveden konjerejec **vedno le zanašal na državo** in svoje živali redil le s **tuj** pomočjo in še to **brez lastnega vplivanja** na smer konjergojstva. Če bomo čakali, da nam bodo pomagali drugi, ki nimajo tistega trgovskega interesa na naši konjereji, kakor ga imamo mi sami, — čakamo lahko do „sodnjega dne“. V rastlinjaku umetno izgojena rastlina pogine, če je prepuščena prosti naravi! Nam pa ne more biti za umetno pod stalnim varstvom vzgojene rastline. Mi moramo hoteti, da bo naša trgovsko dobro vzgojena rastlina trpežna

in odporna proti vsem nezgodam in da bo zanesljivo naša dobrega kupca.

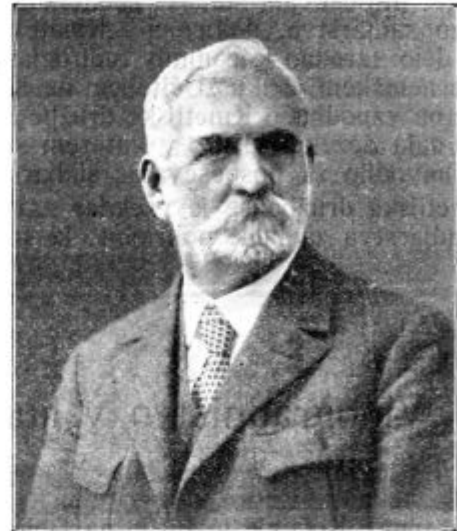
„Samopomoč“ v obliki **produktivne zadruga** z zadostnim lastnim **kapitalom** nam mora prinesiti rešitev. Poznam, še žalibog predobro, slabe in dobre strani združništva. **Ali tam, kjer moči poedinca ne zadoščajo za doseg pametnega cilja, treba najti družabno obliko.** Uspeh je, kakor pri vsakem podjetju, odvisen od pravilne zasnove in pravilnega vodstva udruženja.

Zadruga naj bi imela nalogo izbirati žrebce in kobile, odbrati in oddeliti za plemenjenje sposobne živali z ozirom na točno določen namen konjereje v svojem ožjem ali širšem okraju, nakupiti in prodati žrebeta, istotako dorasle konje lastnih članov in tujih, izšolati konje v vožnji in jahanju itd. Zadruga bi morala dobiti v **brezplačno uporabo obstoječe žrebčarne in državne kobilarne z vsem živim in mrtvim inventarjem.** Kobilarne bi bilo urediti po strogo **trgovskih načelih.** Zadruga ima prirejati **dirke** s sledečimi prodajami ob določenem času, dalje prirejati **turnirje** s prvovrstnimi združnimi ozir. članskimi konji. Če hoče zadruga prvovrstne kupce zadovoljiti, jim mora nuditi vse pripomočke, da more kupec konje videti pri vsakem zanj važnem delu; on more tudi konje sam preizkusiti v ježi in vožnji, da se sam prepriča o tem, kaj konji znajo, katere namerava kupiti. Kupec pa mora imeti vrhutega merodajno zagotovilo o izvoru ali poreklu kupljenih konj in o zdravju istih. Vse podrobnosti o nalogah zadruga so sestavljene v pravilih in v pravilniku.

Ker tu načrtano in nasvetovano postopanje ni novo, marveč se je že obneslo v dolgoletni praksi, nam je le treba, da z navdušenjem posnemamo vse

to, kar se je drugod že obneslo, in kar niti svetovna vojna ni mogla uničiti.

Predpriprave za nameravano početje so izvršene in državni vladi predložene. Vlada sama se zanima za to; upati je, da si država kakor oblasti osvoje načrtano idejo.

Josip Lenarčič.

Kadar bodo vsa potrebna pota storjena, izide javen poziv na naše zavedne konjereje, ki bo pozval vse resne interesente na skupno delo. Nadejam se, da izzove proglas odkritosrčen odmev v prizadetih krogih ter da se kmalu osamosvojimo in postavimo na lastne noge.

Franjo Kafol:

Naše sadjarstvo in Kmetijska družba.

Od ustanovitve Kmetijske družbe sem, t. j. nad 150 let, podpira Kmetijska družba slovensko sadjarstvo z raznimi sredstvi. Predvsem je razdeljevala nagrade za najlepše sadovnjake ter naročevala iz drugih krajev sadna drevesa in jih delila med svoje člane. Na ta način je prišlo v deželo nebroj raznih vrst sadja. Lahko se trdi, da vse boljše starejše drevje, ki rase še dandanes po naših sadovnjakih, izvira posredno ali neposredno od Kmetijske družbe. Kmetijska družba je bila stalno v zvezi s prvimi drevnicami v Nemčiji in Avstriji. Seveda, mnogo drevja, ki je bilo z dobrim namenom vpeljana, je šlo iz tega ali onega vzroka v nič, veliko dobrega je pa tudi ostalo; ostalo je zlasti ono drevje, odnosno one najboljše sorte, ki jih danes čislamo za najboljše in ki so večinoma k nam uvedene.

Ko je l. 1823. Kmetijska družba kupila zemljišče na Poljanah v Ljubljani, je ustanovila prvo slovensko drevnico. Na stotisoče sadnih dreves se je pridelalo v tej drevnici in porazdelilo večinoma brezplačno med članstvo. Zanimanje v tem času za sadjarstvo je bilo precejšnje in ni zadostoval svoj lastni pridelek za kritje vseh potreb, temveč družba je morala naročevati drevje še drugje in to se je godilo do pred vojne. Pred približno 100 leti je na iniciativo

Kmetij. družbe spisal župnik **Franc Pierz** prvo slovensko strokovno knjigo „**Kranjski Vertnar**“, ki je l. 1834. izšla v drugi, l. 1863. pa v tretji izdaji. Vse tri izdaje so spisane v tako poljudnem in praktičnem duhu, da lahko služijo za vzor in učni pripomoček še dandanes. Napredek slovenskega sadjarstva se je pokazal l. 1847., ko je Kmetijska družba priredila veliko sadno razstavo v Ljubljani in ki je izredno lepo uspela. Družba je izdala ob tej priliki brošurico „**Slovenski Vertnar**“. Glavni namen te razstave je bil pokazati, kakšno sadje gojimo na Slovenskem in določiti najboljšim sortam prava pomologična imena. Pri tem težavnem delu so sodelovali sadjarski strokovnjaki, njim na čelu **pater Benvenut Kroat**, znani botanik **Andrej Flašman**, oskrbnik družbene drevnice **dr. Strupi** in posestnik **Ferd. Šmidt** iz Šiške. Knjižica vsebuje nič manj nego 224 različnih jabolčnih sort, ki so se takrat dobile na Kranjskem, in sicer s slovenskimi in nemškimi imeni. Posamezne sorte so se določile tudi po gospodarski vrednosti. V posebnem oddelku je navedenih 133 raznih sort hrušk. Vse to sadje je bilo priobčeno tudi z najrazličnejšimi domačimi imeni. L. 1863., oktobra meseca, je družba priredila tretjo, in sicer **kmetijsko razstavo**, ki je pa bila v glavnem posve-

čena sadjarstvu. Pri tej priliki je izšel razstavni katalog v slovenskem in nemškem jeziku. Sadjarstvo je zavzemalo prvo mesto. Udeležila se je vsa dežela. Razstavljeni so bili tudi poljski in vinski pridelki.

Kmetijska družba je v „Novicah“ po svojem tajniku dr. Bleiweisu posvečala sadjarstvu največjo pažnjo ter priobčevala stalno vzpodbudne članke za povzdigo sadjarstva, dokler ni „Kmetovalec“ prevzel to delo. Izredno je zanimiv tudi oglas v slovenskem in nemškem jeziku „Učiteljem na Kranjskem“, ki ga je na vzpodbudo Kmetijske družbe 30. avgusta l. 1851. dala deželna vlada, v katerem se učiteljem podaja navodilo za pospeševanje sadjarstva.

Kmetijska družba se je vsekdar zavedala važnosti sadjarstva za naše pokrajine. Iz številnih od-

borovih sej je to posneti. Zlasti l. 1865. se je poudarjalo pri taki priliki, da je šlo več tisoč mernikov samih jabolk s Spodnje Štajerskega in Kranjskega skozi Trst čez morje v Aleksandrijo v Egipt in v jutrove dežele. Navajalo se je tudi, da je marsikateri sadjar prejel samo za sadje 150 do 300 goldinarjev. Kakšna pomoč je bila to za kmeta, si lahko vsakdo predstavlja. Kmetijska družba je priredila tudi več manjših sadnih ogledov po deželi.

Iz teh kratkih vrstic je posneti, da je bila Kmetijska družba prvoborneljica za povzdigo slovenskega sadjarstva od njenega obstoja do dandanes. Dolžnost slovenskih sadjarjev je, da se spominjajo njene ustanovitve pred 160 leti z največjim spoštovanjem.

Fr. Gombač:

Vinogradništvo v ljubljanski oblasti od l. 1884. do 1927.

Pred prevratom je obsegala kranjska dežela vinorodne kraje: Krško, Novo mesto, Črnomelj (Bela Krajina), Kočevje in Litijo na Dolenjskem ter Vipavo in Vremsko dolino na Notranjskem v skupnem obsegu okroglo 11.600 ha. Po prevratu od 1919. dalje, je pa odpadel notranjski okraj, h kranjski se je pa priklopil brežiški okraj, ki spada sedaj pod ljubljansko oblast. Stem se je površina vinorodnih krajev nekako izravnala.

Vinogradniki, ki so to dobo preživeli, motrijo še vedno z veseljem ves ta preobrat, ki je nastal vsled uničenja vinogradov po trtni uši, ki se je pokazala najprej na Bizeljskem in v Pišecah že leta 1880., štiri leta pozneje, t. j. 1884., pa v Veliki dolini in na Čatežu v krškem okraju na Dolenjskem.

Poprej gosti, nepravilno, z različnimi mešanimi sortami zasajeni nasadi so jeli kar vidno ginevati. V malo letih so njih mesta zavzeli globoko prekopani, lepo v vrstah in pravih razdaljah večinoma s sortiranimi, na ameriško podlago cepljenimi trtami zasajeni vinogradi, ki so pričeli zopet oživljati obupano ljudstvo s svojo bogato rodovitnostjo.

Prvi udarec, povzročen prizadetim vfnogradnikom z ugonobitvijo njihovih glavnih dohodkov, ki je dal sicer povod močnemu izseljevanju v Ameriko in v druge kraje (v tem oziru je pred vsemi prednjačila Bela Krajina, kjer ni ostal skoro noben delazmožen moški doma), je bil v dobrih desetih letih skoraj pozabljen in v razmerju, kakor se je vinogradništvo zopet oživljalo, so se vračali izseljenci domov, prinašajoč s seboj tudi lepe, v tujini zaslužene novce. Ti zaslužki v tujini so premnogim gospodarjem rešili njihove domove, ki bi drugače popolnoma propali.

Dosti je bilo dela in truda v tisti dobi, da se je obupano ljudstvo zopet poprijelo obnavljanja vinogradov. Z neumornim potovalnim poukom s strani nalašč za to nastavljenih veččakov, s strani Kmetijske družbe, kmetijske šole na Grmu, z ustanovitvijo drž. in deželnih trtnic, matičnjakov in vzornih vinogradov, s podelitvijo brezobrestnih posojil itd., se je neverjetno naglo pridiralo v vinogradniške kroge, ki so izkazovali svojim svetovalcem vedno večje zaupanje, videč, da stvar vendarle dobro napreduje.

Priznati moram, da smo imeli vsi, ki smo v najhujšem času v tej panogi delovali, prav zadovoljive, vsestranske uspehe, kajti ljudstvo, ki je bilo povsem v tej stvari nevedno in nepoučeno, je, hočeš nočeš, moralo slediti strokovnim naukom in nasvetom ter se po njih ravnati.

Primanjkovale so tudi slovenske knjige o novem vinogradništvu, iz katerih bi mogel neuki vinogradnik črpati vsa potrebna navodila. V tem oziru je veliko pripomogel list „Kmetovalec“, ki je pod tajništvom nepozabnega rajkega G. Pirca objavljajal nebroj strokovnih člankov takratnih vinarskih veččakov o pravilni obnovi vinogradov. Veliko so pripomogle k obnovitvi tudi razne brošure „Kako je zasajati vinograde z ameriškiimi trtami (1884.), Trtna uš in trtoreja (1893.) in „Najhitrejša in najcenejša obnovitev vinogradov“ (1896.), ki so izšle v tisočih izvodih med slovenske vinogradnike.

Kmetijska družba je v tistem času in pozneje tudi z „Gospodarskimi navodili“ podpirala delovanje vinarskih strokovnjakov, ki so bili z njo vedno v ozkih stikih.

Kako je okuženje po trtni uši na Kranjskem napredovalo, je povzeti iz naslednjih podatkov:

Pričetkom l. 1884. je bilo vseh vinogradov na Kranjskem, všteti Notranjsko, okroglo 11.600 ha še popolnoma neokuženih. Že do leta 1895., torej v teku 11 let, je bilo okuženih in deloma uničenih 7888 ha, tako da je ostalo le še okroglo 3000 ha neokuženih. Do leta 1900. je pa ostalo le še 260 ha vinogradov neokuženih, vsled česar je seveda tudi vinski pridelek hitro padal na 58.000 hl.

Medtem pa je obnavljanje vinogradov napredovalo in sorazmerno je rasel tudi vinski pridelek, ki se je dvignil od 122.805 hl leta 1898., na 192.234 hl leta 1913.

Čeravno so bili skoro vsi opustošeni vinogradi do svetovne vojne prenovljeni, izvzemši tistih leg, ki niso bili za nove vinograde več sposobni, se je to delo po prevratu še spopolnilo, tako da smo steli leta 1920. v ljubljanski oblasti okroglo 10.000 ha prenovljenih vinogradov (v vsej Sloveniji pa skupno

okroglo 22.000 ha), a leta 1924. pa že 10.650 ha. s skupnim vinskim pridelkom 128.221 hl, in leta 1925. celo z 222.640 hl.

Vse pa kaže, da smo z letnikom 1925. dosegli vrhunec, kajti zbog starosti pred 35—40 leti obnovljenih vinogradov in sedanjega nezadostnega gnojenja in drugega negovanja, je pričelo trtje zopet pešati, vsled česar se tudi vinski pridelek zmanjšuje.

Leta 1925. je nazadoval obseg vinogradov v ljubljanski oblasti napram letu 1924. že na okroglo 600 ha, a leta 1927. celo že za okroglo 800 ha, t. j. na 9.816 ha. Sorazmerno je padel tudi vinski pridelek, ki je znašal l. 1926. samo 94.846 hl, a leta 1927. celo 77.053 hl.

Iste razmere kakor v ljubljanski, se dogajajo tudi v mariborski oblasti, s tem razločkom, da je obseg vinogradov v mariborski oblasti približno za četrtno večji ter znaša sedaj okroglo 13.000 ha. Istotako večji je tudi vinski pridelek, ki znaša letno 200.000—400.000 hl in več. Vidno pešanje se pa dogaja tudi v tej oblasti.

Ali in kako se bo vinogradništvo v Sloveniji v doglednem času zopet dvignilo na prejšnjo višino, nam pokaže bližnja bodočnost.

Mi smo ledino zorali in položili temelj, na katerem se da prav lahko naprej graditi. Tudi neizkušeni pričetniki bodo imeli, če pridejo do merodajnih mest, veliko lažje stališče, kakor so ga imeli njih dosedanja predniki, ki so morali potrebne izkušnje na lastni koži zbirati.

Jubilejna kmetijska razstava

od 1. do 10. septembra 1928.

Program od 1. do 10. sept. 1928.

Razstava se vrši v naslednjih paviljonih Ljubljanskega velesejma.

Paviljon „K“:

1. Kmetijsko šolstvo. — 2. Gospodinjsko šolstvo. — 3. Kmetijska statistika. — 4. Razvoj našega združništva. — 5. Jubilej Kmetijske družbe. — 6. Kmetijska propaganda. — 7. Poljedelstvo. — 8. Gnoj in gnojenje. — 9. Semenogojstvo. — 10. Razstava pridelkov. — 11. Travništvo in pašništvo. — 12. Planšarstvo. — 13. Hmeljarstvo. — 14. Vinarstvo. — 15. Sadjarstvo. — 16. Vrtnarstvo. — 17. Melioracije in komasacije. — 18. Kmetijsko stavništvo. — 19. Živinoreja. — 20. Mlekarstvo. — 21. Živinozdravstvo in podkovstvo.

Paviljon „C“:

22. Kmetijska industrija. — 23. Domača hišna obrt. — 24. Sadjarski oddelek. — 25. Vrtnarski oddelek. — 26. Čebelarški oddelek. — 27. Mlekarski oddelek in sirarska razstava. — 28. Vinarski oddelek.

Paviljon „F“:

29. Razstava kmetijskih strojev.

Paviljon „E“:

38. Prostor za predavanja s slikami.

Na prostem:

31. Hlev z govejimi pasmami (nasproti paviljona „G“).

32. Zelenjadni in sadni vrt (nasproti paviljona „G“).

Začasne razstave:

33. Razstava plemenskih konj v pokritih prostorih paviljona „G“ in „F“, v nedeljo, 2. septembra. — 34. Razstava perutnine istotam, 6., 7. in 8. septembra.

35. Razstava goveje živine istotam, v nedeljo, 9. septembra.

Semenogojstvo na jubilejni razstavi. Semenogojstvo je posebna panoga umnega kmetijstva, ki odbira in pripravlja od kmetijskih rastlin pasme (rase), katerim so že privzgojene tiste lastnosti, kakršne želi poljedelec pri svojih rastlinah. Na razstavi je cela vrsta prvovrstnih pasem, vzgojenih na poizkusnih postajah. Semenogojška postaja v Beltingu je razstavila pšenico, ki daje na pravilno obdelani zemlji po 38 centov najlepšega zrna na hektar. Nadalje žitarice, ki so odporne proti rji in poleganju in ki zgodno dozorevajo. Način, kako se vzgoje nove pasme (rase) s pomočjo križanja (bastardiranja) in uspehe, ki so jih dosegli dosedaj z umetnim križanjem pri naših žitaricah, prikazuje Botanični inštitut univerze v Ljubljani.

S semenogojstvom se bavijo danes le poizkusne semenogojške postaje, vendar more vsak umen gošpodar tudi sam vzgojiti potom sistematičnega odbiranja (selekcije) pasme (rase) z lastnostmi, ki so na njegovi zemlji najbolj potrebne.

Planšarstvo na „Jubilejni kmetijski razstavi“. Velikega gospodarskega pomena za planinski del Slovenije, t. j. za našo divno gorenjsko stran in Savinjsko dolino ter nekdanj koroški kos slovenske zemlje je **planšarstvo**. Ker v Alpah doline ne nudijo kmetu dovolj poljedelske in travniške zemlje za njegovo glavno gospodarsko panogo **živinorejo**, je moral že odnekdan planinski kmet pritegniti višje in deloma zelo visoko ležeče **planine**. Povprečno skozi tri mesece na leto preživljajo planine njegovo živino in mu omogočajo tako njegov gospodarski obstoj. Pri nas se je dosedaj vse premalo uvaževala važnost racionalnega planinskega gospodarstva. Zato je naše planšarstvo v primeri z drugimi naprednejšimi deželami še precej zaostalo. Vendar se je posebno sedaj po vojni začelo pod vplivom Agrarnih operacij živahno

delovanje za izboljšanje planin in povzdigo našega planšarstva. V Sloveniji imamo preko 300 povečini skupnih (srenjskih) planin s približno površino 54.000 ha. Od teh je dosedaj obdelanih 189. Na njih se je v poletju l. 1927. preredilo skupno preko 10.500 glav odrasle živine, kar znači preko 100.000 mq prihranka na krmi (senu). Že v teh številkah se zrcali velik gospodarski pomen planinske paše in potreba po njenem izkoriščanju. Oddelek „Planšarstvo“ prikazuje v slikah in črtežih moderne gospodarske naprave na planinah, kakor n. pr. hleve, kočje, sirarne, zajetja studencev, napajalnike, razredba plazov itd. Na veliki stenski karti so razvidne vse slovenske planine kakortudi kompleksni gozdovi, po katerih imajo gorenjski kmetje svoje stare pašne pravice. Želeti je, da si na tej razstavi ogledajo podrobno ta oddelek posebno naši kmetovalci iz Gorenjske in planinske Štajerske, ki bodo našli brezdvomno nove pobude za umno planšarstvo.

Odbor jubilejne kmetijske razstave.

Od leve na desno: V prvi vrsti sedijo: rav. Milan Dular, univ. prof. Franc Jesenko, rav. inž. Rado Lah, predsednik Ivo Sancin, kmet. sv. Viljem Rohman; v drugi vrsti stoje: inž. chem. Bogdan Pahor, agr. oper. komis. dr. Spiller-Muys, obl. veter. refe-

Razstava goveje živine. Kmetijska družba je smatrala za potrebno, da pokaže na letošnji jubilejni razstavi tudi kakšne goveje pasme goji Slovenija. Zaradi tega je priredila razstavo plemenske goveje živine, na kateri so zastopane glavne naše goveje pasme. Živali bodo ocenjene po posebni ocenjevalni komisiji in odlikovane z denarnimi premijami, z zlatimi, srebrnimi in bronastimi kolajnami ter diplomami.

Razen te razstave je na Velesejmu prirejen hlev, v katerem so zastopane vse pasme goveje živine v Sloveniji, tako da jih lahko spoznajo tudi tisti, ki doslej niso še imeli prilike videti oddaljenejših pasem.

Sirarska razstava. Že tretje leto se ponavlja razstava sira domačega izdelka, ki ima pokazati, v koliko je slovensko sirarstvo napredovalo tekom minulega leta. Na sirarski razstavi prošlega leta se je ugotovil precejšnji napredek od prve sirarske razstave in tako je pričakovati, da bo tudi na letošnji sirarski razstavi zaznamovati napredke. Priglasil je

ren Hugon Turk, tajnik Franjo Kafol; v zadnji vrsti stoje: ravn. Božo Račič, šol. nadz. Jos. Štrekelj, obl. kmet. ref. Vlad. Kuret, obl. kmet. ref. Franc Trampuž in profesor Jos. Verbič.

Agrarne operacije in melioracije na razstavi. Agrarne operacije obsegajo zložbe razkosanih zemljiških parcel v večje komplekse, nadalje **arondacije** posestev in meja ter **razdelbe** solastninskih (srenjskih, soseskinih) in občinskih zemljišč zaradi njih predelave v višje kulturne vrste, kakor pašnikov v travnike in njive itd. Na razstavi je videti več takih načrtov, ki so se dejansko izvršili v Sloveniji, kakor n. pr. v Golavibuki na Štajerskem in v Prezrenju na Gorenjskem. Nadaljnji korak za boljše izkoriščanje zemlje so **kulturnotehnične melioracije**, osuševanja, (drenaže), namakanja itd. Največji primer osuševanja zemlje pri nas imamo na Ljubljanskem barju. Tu se je poleg raznih regulacij pritokov in odtokov izvršilo že tudi več drenaž, in to dvojevrstnih, z lončenimi in lesenimi cevmi. Oba sistema sta razstavljena na razstavi za zgled našim barjanom.

Hmeljarska razstava obsega več vrst hmelja, razvrščene po kakovosti, pravilno in nepravilno posušeni hmelj, nepokvarjen in pokvarjen lupulin, pregledni zemljevid o hmeljarstvu v Sloveniji, statistiko hmeljarstva zadnjih deset let, itd.

letos zelo mnogo, četudi je bila kupčija spomladi tako živahna, da so sirarne razprodale ves svoj najboljši izdelek. Da obiskovalci razstave tudi sami lahko okusijo izdelke naših sirarn in maslarn, se v mlekarstem oddelku prodaja tudi sir, maslo in mleko v manjših količinah. Nagrade so bodo delile v zlatih, srebrnih in bronastih kolajnah ter častnih diplomah.

Prasičja razstava na Velesejmu se je morala opustiti, ker ni bilo zadosti priglasil. Tudi je manjkalo pripravnega prostora. Z istega razloga se je morala opustiti to pot tudi razstava **ovac** in **koz**.

Perutninarska razstava. Naše perutninarstvo današa Sloveniji izredno visoke dohodke, zato je umestno, da pride ta panoga zopet enkrat do razstave. Ni sicer najprikladnejši čas za to, navzlic temu se nudi obiskovalcem Jubilejne kmetijske razstave prilika za vpogled v današnje stanje našega perutninarstva. Perutninarska razstava traja od 6. do 8. septembra. Razstavljene bodo kokoši, gosi, race, purani in golobi.

Pristni med vseh kakovosti in po nizki ceni je naprodaj na Jubilejni kmetijski razstavi. Za kvaliteto

medu jamčijo imena naših najodličnejših čebelarjev-razstavljalcev.

Nekaj novega na Ljubljanskem velesejmu je razstava **živali društva Zoo**. To društvo zbira živali iz slovenskih pokrajin za zoološki vrt, ki ga namerava ustanoviti v Ljubljani. Doslej nabrane živali, razen sesalcev, je društvo postavilo na ogled v paviljonu, kjer je vrtnarska razstava. Razstava je zanimiva in poučna. Naj si jo ogleda vsakdo, ki pojde na jubilejno razstavo.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na kmetijsko-gospodarska vprašanja odgovarja družba le svojim udom, ki so podpisani s polnim imenom. Za odgovor je priložiti 3 Din (v znamkah) za stroške.

Drugi odgovor na vprašanje 41. (glej „Kmetovalca“ št. 14.), ki se tiče slaščice v kruhu, se glasi takole: Za kruh se postavi kakor običajno drože ali kvas. Ko pa se začne mesiti testo, se doda vodi ali vlije kar k mešanici nekaj kisa, prilično 1—3 žlice na kg moke, kakor je pač kis hud. Kruh izgubi, ko je pečen, popolnoma okus po kisu in ga lahko brez skrbi denemo v sladko mleko, ne da bi se isto okisalo. — S. Seražnik v Konjicah.

IZ DELOVANJA PODRUZNIC.

* **Kmetijska podružnica Poljane nad Škofjo Loko** je zborovala 17. junija t. l. Od 27 udov je bilo 11 navzočih. Iz poročila je povzeto, da se je zemljišče bivše drevesnice prodalo in polovico izkupička poslalo družbi za ustanovitev nove podružnice v Gorenji vasi. Kupila sta se trijer in travniška brana. Računski zaključek izkazuje 32.515 Din dohodkov in 30.277 Din stroškov. V odbor so bili izvoljeni: Iv. Debeljak načelnikom, Mat. Juglič, Mat. Tavčar, Iv. Peternel in Jan. Gantar za odbornike. Za delegata je bil izvoljen Mat. Juglič. Pri slučajnostih se opozore člani na nakup semenske ajde in umetnih gnojil, na jubilejno kmetijsko razstavo s pozivom, da se je udeležiti s svojimi pridelki. Odboru se je naložilo, da ustanovi živinorejsko zadrugo in da naprosi šol. upravitelja, da prevzame oskrbovanje drevesnice.

Kmetijska podružnica Zakot pri Brežicah je zborovala 15. julija t. l. Od 48 članov je bilo 13 navzočih. Načelnik je poročal o delovanju odbora, ki je imel štiri seje, na katerih so se obravnavale vse tekoče zadeve, posebno priskrba gospodarskih potrebščin, modre galice in prireditve raznih tečajev. Podružnična blagajna izkazuje 2769 Din denarnega imetja. Za delegata je bil soglasno izvoljen Iv. Volčanjšek. Pri slučajnostih se je sklepalo o nakupu plemenskih merjascev, o prireditvi gospodinskega tečaja in kmetijsko-nadaljevalne šole ter o nakupu Sackovega pluga. Slednjič se je pozivalo člane, da se udeležijo jubilejne kmetijske razstave.

Kmetijska podružnica Murska Sobota je imela občni zbor 5. avgusta t. l. Od 301 udov je bilo 110 navzočih. Iz poročila tajnika je povzeto, da je priredila podružnica tri 3 dnevne kmetijske tečaje v Markovcih, Tišini in Cankavi, da je napravila poučni zlet na semenogojisko postajo v Beltince in ustanovila novo drevesnico v Murski Soboti. Računski zaključek izkazuje 5595 Din dohod. in 5373 Din stroš., da je torej prebitka 222 Din. Pri nadomestni volitvi je bil izvoljen tajnikom inž. Emer. Šiftar. Za delegate so bili izvoljeni: Štef. Kūhar, Ant. Šega, Fr. Čeh, Kol. Kellner, Štefan Kūhar, župan, Štef. Srčič, Fr. Lanjšček in Štef. Bratkovič. Pri slučajnostih se je ustanovil odsek za rejo sviloprejk in sklenilo nabavo semenske pšenice pri postaji v

Beltincih. Nadalje se je sklepalo o udeležbi na kmet. razstavi v Ljubljani, o napravi vzornih gnojšč in ustanovitvi živinorejskih odsekov. Na zborovanju je imel poučen govor o svinje-reji živinorejski referent M. Zupanc.

Kmetijska podružnica Škofja vas-Vojnik je zborovala 5. avgusta t. l. Od 77 članov je bilo 29 navzočih. Načelnik je v svojem nagovoru poudarjal važnost gospodarske organizacije in potrebo umnega kmetovanja. Denarni promet podružnice je znašal 75.574 Din. Za delegata sta bila izvoljena Fr. Golaš in Iv. Jošt. Pri slučajnostih se je vzpodbujalo člane k obisku jubilejne razstave in sklenilo podvzeti potrebne korake za nabavo drevesne škropilnice. Poudarjala se je dalje prvovrstna kakovost vojniškega hmelja napram onemu iz Sav. doline, ki je letos trpela zaradi suše.

KMETIJSKO-ŠOLSKI VESTNIK.

Specialna kmetijska šola v Št. Jurju pri Celju javlja, da se začne novi 12 mesečni tečaj v šolskem letu 1928/29 v početku oktobra. Po odredbi oblastnega odbora se sprejme v internat kot prejšnja leta 30—33 gojencev, deloma na prosta, deloma na plačujoča mesta. Gojenci na prostih mestih imajo celotno oskrbnino brezplačno, plačujoči pa plačujejo zanj 150 Din mesečno. — Prosilci za plačujoča in prosta mesta morajo biti kmetijski sinovi, za katere se predvideva, da postanejo kmetje-gospodarji, ker je namen zavoda vzgajati kmetijski naraščaj za dom. Le izjemoma se sprejme tudi prosilca iz drugih stanov, ako ima posebno veselje do kmetijstva, plačevati pa mora, ker je oskrbovalnina izredno nizka, dvojno oskrbovalnino. Na prosta mesta se sprejmejo le prosilci iz Mariborske oblasti, na plačujoča pa iz obeh oblasti. — Prosilci morajo biti vsaj 16 let stari, telesno zdravi in ki so dovršili vsaj 4 razrede ljudske šole. Sprejmejo se torej tudi starejši, od katerih se pa posebno zahteva marljivost in discipliniranost, da vplivajo ugodno na mlajše. — **Prošnje** tako za prosta kot za plačujoča mesta je **vložiti direktno na ravnateljstvo šole**, in sicer **do 1. septembra t. l.** Prošnji je priložiti **krstni list, domovnico, zadnje šolsko izpričevalo, npravstveno izpričevalo občine, izjavo staršev** oz. varuha, da ostane prosilec po končani šoli doma in da bodo, ako je plačujoč, redno poravnali oskrbovalnino, ter **premoženjski izkaz** oz. potrdilo občine ali davčnega urada o obsegu zemljišča, gospodarskega stanja staršev in višini zemljiškega in obrtnega davka. Zdravniško izpričevalo lahko odpade, ker preišče zavodni zdravnik vstopivše, vendar je v interesu prosilca, ako je slaboten ter ni povsem zdrav, da se da preiskati, da nima nepotrebnih izdatkov. Oproščeni gojenci morajo naknadno, ako ne ostanejo na kmetiji ter vstopijo v kako službo, vplačati predpisano oskrbovalnino. Gospodarsko jačji naj zaprosijo zaradi itak zelo nizke oskrbovalnine in zaradi običajnih številnih priglasitev le za plačujoča mesta, ker imajo plačujoči prednost. — O sprejemu se obveste prosilci pravočasno. Sprejeti mora prinesiti s seboj potrebno delovno in praznično obleko in obuvale, vsaj dva para telesnega perila ter vsakodnevne potrebščine, brisače, krtače, zobno krtačico i. t. d., plačujoči tudi dva para rjuh in 1 zimsko odejo. — Zavod, ki ima v prvi vrsti živinorejski tip, je zlasti primeren za kmetijske sinove iz živinorejskih krajev Mariborske oblasti in iz Gorenjske. — Vse korporacije, zlasti pa učiteljstvo se naproša, da opozore starše primernih fantov na ta razglas. — Eventuelna pojasnila daje ravnateljstvo. Ravnatelj: Inž. Petkovšek.

Kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu razpisuje sprejem gojencev za šolsko leto 1928/29, ki se prične začetkom novembra t. l. Zadnji tozadevni razpis v 15. številu „Kmetovalca“ je izpolniti še sledeče:

Šola ima dva oddelka: celoletno šolo in zimsko šolo, a letos se sprejemajo učenci samo v celoletno šolo. V zimski šoli se pa vrši II. tečaj za one učence, ki so lansko jesen vstopili v I. tečaj zimske šole. Celoletna šola traja eno leto, od začetka novembra t. l. do konca oktobra prih. leta z enomesečnimi počitnicami v avgustu. Prirejena je za učence iz vseh krajev ljubljanske oblasti. Vsi učenci stanujejo v zavodu (internatu) in so vedno pod strogim nadzorstvom ter uživajo vso oskrbo. Sprejemajo se sinovi kmetijskih staršev, ki bodo po dovršenem šolanju ostali na kmetiji. Šele če takih ni, se sprejmejo tudi drugi prosilci. Na šoli je za prihodnje šolsko leto na razpolago le še 5 brezplačnih in 15 plačujočih mest, ostala mesta so zasedli s 15. majem t. l. učenci pripravljalnega gospodarskega tečaja, ki vstopijo po zaključku tega tečaja v redno šolo. Pogoji za sprejem so starost od 16—20 let, moralna neoporečnost, telesno in duševno zdravje in z dobrim uspehom dovršeni vsaj trije razredi osnovne šole. Prosilci, ki imajo manj kakor 3 razrede osnovne šole pa slabo izpričevalo, ne bodo mogli priti v poštev za sprejem. Vstopiti bodo morali šele prihodnje pomlad v pripravljalni tečaj.

GOSPODARSKE STVARI.

Nagrade za vzrejalce plemenskih bikov. Da se povzdigne veselje za prirejo plemenjakov, namerava mariborski oblastni odbor deliti vzgojne premije po 500 Din ob sledečih pogojih: 1. bik mora biti vsaj eno leto, a največ en in pol leta star; 2. izvirati mora od čistokrvne rodovniške krave in istotakega bika; 3. dokazati je materno mlečnost, ki mora znašati najmanj 1800 litrov mleka na leto; 4. v to pristojna komisija mu mora priznati z ozirom na zunanjo obliko vsaj 24 točk. Premije se bodo izplačale le rejcem, ki so včlanjeni v govedorejskih organizacijah (zadrugah ali odsekih). — Posnemanja vredno!

Vestnik društva kmetijskih strokovnjakov za Slovenijo.

Občni zbor se bo vršil 7. sept. po zadnjič objavljenem dnevnem redu; le kot 8. točka pride kratek referat tov. Wenka „Organizacija kmetijske službe na podlagi najnovejših uredb“. Drugi dan, 8. sept., družabno-poučni zlet v Bohinj pod vodstvom tov. Sušiča; udeleženci naj se vnaprej pisмено prijavijo odboru. Mariborski obl. odbor je že dovolil tridnevni dopust. Tiskana vabila na občni zbor bomo poslali le onim tovarišem, ki so poravnali članarino. —

Posredovanje službe: Tovariše, ki se obračajo na društvo v tej zadevi, nujno prosimo, da priložijo svojim prošnjam vsaj 2 dinarja v znakah.

KNJIŽEVNOST.

Anton Melik, Kolonizacija Ljubljanskega barja. 1927. V Ljubljani. Založila Tiskovna zadruga. Str. 67. 3 zemljevidi. Slike. Florisi. O Ljubljanskem barju imamo razmeroma mnogo literature. Ti spisi obravnavajo Ljub. barje največ s hidrotehniške, kulturnotehniške ter s prirodopisne strani ali pa podajajo zgodovino osuševalnih del. Pričujoča knjiga je prva, ki obravnava barje z antropogeološkega stališča. — Najprej podaja kratek pregled osuševalnih del od l. 1762. do danes. Nato sledi opis, kako so izkoriščali barsko površino pred kolonizacijo, ki je pričela l. 1830. in kako je izvedel naselitev osušenega terena ljubljanski magistrat ter kako so se razvijale kolonije na barju, Črna vas, Izanska cesta (nekdaj Karolinska zemlja), Ilovica, Hauptmanca ter Lipe. Tretji oddelek popisuje lego in

razvoj naselbin na barju ter nastanek njih imen. V četrtem raziskuje odkod so se naselili kolonisti ter karakterizira sedanje gospodarsko stanje naseljencev, iz česar se pokaže končni efekt naseljevalne akcije. Zadnji odstavek govori o nekaterih posebnostih barjanov in njih bivališč. — Študiji so priložene karte in slike, in sicer: karta kulture na barju, narejena po stanju iz l. 1825., karta posestnega stanja v l. 1825. ter situacijska karta barskih naselbin in vrhutega nekaj slik in florisov značilnih barjanskih hiš. — Knjiga ni pusta učena razprava, marveč je pisana zanimivo in tako, da jo bo s pridom in veseljem čital vsakdo, kdor se zanima za Ljubljansko barje. Nanjo opozarjamo zlasti učiteljstvo, duhovnike in druge izobražence na opisanem ozemlju.

URADNE VESTI.

VABILA

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—6. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Opomba. Opozarjajo se načelnikstva, da pravočasno (t. j. vsaj 10 dni pred izidom onega „Kmetovalca“, v katerem ima biti obkavljena vršitev občnega zbora), pošljejo vabila in spored podružničnih občnih zborov Kmetijske družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izpremenjeni § 30., po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni poprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa.

Poljčane, v nedeljo, 16. septembra 1928. ob treh popoldne v občinski pisarni; **Središče,** v nedeljo, 16. septembra 1928. ob devetih popoldne v občinski pisarni; **Verzej,** v nedeljo, 16. septembra 1928. ob osmih zjutraj v šolskih prostorih; **Vučja vas,** v nedeljo, 16. septembra 1928. po rani sv. maši v šoli pri Sv. Križu; **Sv. Jakob v Slov. goricah,** v nedeljo, 23. septembra 1928. ob osmih zjutraj v šoli; **Dravlje,** v nedeljo, 16. septembra 1928. ob dveh popoldne v gostilni Kunovar.

Tržne cene.

Cene so v dinarjih.		Ljubljana		Maribor	
Žitni in drugi prideški	pšenica	1 q	30 ^o — do —	300 ^o — do —	—
	rž	1 q	300 ^o — do —	275 ^o — do —	—
	ječmen	1 q	28 ^o — do —	275 ^o — do —	—
	oves	1 q	28 ^o — do —	325 ^o — do —	—
	proso	1 q	30 ^o — do —	300 ^o — do —	—
	koruza (nova, sušena)	1 q	340 ^o — do —	350 ^o — do 375 ^o —	—
	ajda	1 q	300 ^o — do —	300 ^o — do —	—
	fižol, ribničian	1 q	450 ^o — do —	400 ^o — do 600 ^o —	—
	fižol, prepeličar	1 q	540 ^o — do —	— do —	—
	krompir	1 q	230 ^o — do 370 ^o —	175 ^o — do 300 ^o —	—
Seno in slama	sladko seno	1 p	125 ^o — do 140 ^o —	115 ^o — do 167 ^o —	—
	kislo seno	1 p	75 ^o — do 110 ^o —	— do —	—
	slama	1 p	75 ^o — do 80 ^o —	50 ^o — do 60 ^o —	—
Goveja živina	Voll I. žive teže 1 kg		8 50 do —	7 ⁵⁰ do 8 [—]	—
	II.	1 kg	7 ⁵⁰ do —	6 ⁵⁰ do 7 [—]	—
	III.	1 kg	6 50 do —	5 [—] do 6 [—]	—
	Krave, klobasariče	1 kg	3 [—] do 4 [—]	4 ²⁵ do 5 [—]	—
	(Prigon v Ljublj. 103, v Marib. 750 glav.)				
Teleta žive teže 1 kg		10 [—] do 12 [—]	— do —	—	
(Prigon v Ljublj. 13 v Marib. 25 glav.)					
Prasidi	6—8 tednov stari komad		200 ^o — do 300 ^o —	180 ^o — do 225 ^o —	—
	3—4 mesece stari		— do —	350 ^o — do 440 ^o —	—
	5—7 mesecev stari		— do —	400 ^o — do 500 ^o —	—
	debel žive teže 1 kg		— do —	10 [—] do 12 ⁵⁰ —	—
	debel mrtve 1 kg		— do —	16 [—] do 18 [—]	—
(Prigon v Ljublj. 101, v Marib. 91 glav.)					
Mleko, maslo, sir, jajca	piščanec komad		10 ^o — do 30 ^o —	12 ⁵⁰ do 30 ^o —	—
	kokoš komad		20 ^o — do 35 ^o —	30 ^o — do 45 ^o —	—
	mleko 1 lit.		2 50 do 3 [—]	2 [—] do 3 [—]	—
	ametana 1 kg		— do —	10 ^o — do 14 ^o —	—
	čajno maslo 1 kg		10 ^o — do 55 ^o —	50 ^o — do 60 ^o —	—
	surovo maslo 1 kg		36 ^o — do 40 ^o —	36 ^o — do 47 ^o —	—
	bohinjaški sir 1 kg		28 ^o — do 32 ^o —	— do —	—
	sirček 1 kg		10 ^o — do —	8 ^o — do 10 ^o —	—
jajce komad		1 ^o — do 1 ²⁵ —	1 ^o — do 1 ⁵⁰ —	—	
Kurtve	trda drva 1 m ³		160 ^o — do —	140 ^o — do 150 ^o —	—
	mehka drva 1 m ³		60 ^o — do 75 ^o —	105 ^o — do 120 ^o —	—

Za uredništvo odgovoren: Viljem Rohrman. — Tisk J. Blasnikova nasl. v Ljubljani. — Za tiskarno odgovoren Mib. Rožanec.

NAJBOLJSI v materialu in konstrukciji so
šivalni stroji in kolesa
 znamke „Gritzner“ in „Adler“
 za dom, obrt in industrijo.
Pletilni stroji „Dubied“
 in pisalni „Urania“!

Večletna garancija! Na obroke
Brezplačni poduk v vezenju!

Samo
pri

Josip Petelinc, Ljubljana,

blizu Prešernovega
spomenika ob vodi

Galanterija, nogavice za dame,
 gospode in otroke.
 srajce, ovratnike, kravate, triko perilo,
 puloverji, sprehajalne palice, dežnike,
 nahrbtnike, ženske torbice, razne ščetke
 in ogledala, dišeča mila, razni traki in
 veznina. **Kompletne potrebščine**
 za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje in
 tapetnike.

Gospodarske potrebščine,
 škarje za trte, žepni, cepilni in lovski
 noži, konjske mere, škarje za striženje
 ovac in konj itd.
Cene solidne! Postrežba točna!

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI

obrestuje vloge in daje posojila ter kredite pod najugodnejšimi pogoji. Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači. — Miklošičeva cesta štev. 6:

Hranilne vloge znašajo nad 130 milijonov Din.

KNJIGOTISK LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

VSA TISKARSKA IN LITOGRAFIČNA
 DELA V ENI ALI VEČ BARVAH: VIZIT-
 NICE, KUVERTE, CENIKE, RACUNE,
 PLAKATE, TABELE, KNJIGE, SLIKE,
 AKCIJE, ZADRUŽNE TISKOVINE ITD.

KONKURENČNE CENE!

J. BLASNIKA NASL.
LJUBLJANA, BREG 10-12.

H. HAUPTNER, BERLIN

tvornica živinozdravniških inštrumentov za zdravljenje živine in živinorejo.

Priprave za preizkušnjo mleka. Vrtilnik za določanje toliščobe v mleku, priprave za kontroln. možo, Butirometer za polno in posneto mleko, smetano itd. Preizkuševalec za čistoto mleka. Priprava za preizkušnjo masla in sira. Mlečne tehtnice, steklenice za mlečne preizkušnje, golidi itd.

Hauptner-jeve kleščice za teloviranje in zaznamovanje plemenske živine.

Hauptner-jeve škarje najboljše ročne škarje za striženje ovac! — Nosni obročki za bike. — Merilni trakovi in merilne palice. — Požiralnikove cevi proti napananju živine itd.

Hauptner-jevi inštrumenti so za živinorejce neobhodno potrebni!

Generalno zastopstvo in zaloga za Jugoslavijo:

MARKO V. DJORDJEVIĆ I BRAT
 Beograd, Kralja Petra ulica štev. 53.

Kmetovalci gnojite Vaša polja s

40% Kalijevo soljo.

Potrebno je letno na oral:

Za žita	60—120 kg
deteljo, travnike in pašnike	100—150 kg
okopavine, koruzo in trto	120—200 kg
hmelj	180—200 kg

Samo s pomočjo 40% kalijeve soli dosežete največje pridelke. **Agrikulturno kemični urad nemškega Kali syndikat-a v Zagrebu Račkoga ulica br. 2/III** Vam da vedno brezplačno vsa potrebna pojasnila in brošure vseh vrst umetnih gnojil. — Nabavi naj se 40% Kalijeve sol pri **KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI**, ali pri njenih podružnicah.

Praktične načrte za hleve, gnojišča
in vsa gospodarska poslopja izvr-
šuje po nizki ceni

DRAGOTIN KOROŠEC

stavbenik

GORENJE ŠT. 7

pošta ŠMARTNO OB PAKI
(SAVINJSKA DOLINA)

Načrte ima razstavljene v oddelku
za stavbništvu na Jubilejni kme-
tijski razstavi. — Zaradi naročil se
je obrniti naravnost
na gorenji naslov.

ČEVLJI

naitrpežnejši, garantirano
ročnega izdelka — se Vam nudijo,
ker nimajo nadomestila

po najnižji ceni

(na tisoče in tisoče pohval.)

Oglejte si zalogo in trgovino čevljev

„DOKO“

IV. ČARMAN V LJUBLJANI
Prešernova ulica 9, na dvorišču.

Edini slovenski zavod brez
tujega kapitala je

VZAJEMNA ZAVAROVALNICA

v LJUBLJANI, Dunajska c. 17

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe
kakor tudi stavbe med časom gradnje;
b) vse premično blago, mobilije, zvonove in
enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
2. Zvonove proti razpokam in prelomu.
- 3) Sprejema v novoustanovljenem življen-
skem oddelku zavarovanje na doživetje in
smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska
zavarovanja v vseh kombinacijah.

Skupno premagamo skupne težave!

Radio-aparati zastonj!

Nemška eksportna tvrdka hoče razposlati **za reklamo in
nadaljno priporočanje v Jugoslavijo** brezplačno
večje število njenih **prvovrstnih sprejemnih radio-
aparatorov** (do štirih svetilk) na interese v neomejeno
last, **brez kakih nadaljnjih obvez.**

Malenkostne stroške za ekspedicijo, ovoj itd. nosi prejemnik.

Interesenti naj vpošljejo na dopisnici svoj natančni naslov na:

Radio - Versand E. Gräß & C. Rottloff Abtlg. X.

BERLIN N. 4, Gartenstr. 100.

**Z našo umetno
moštovo esenco**

„MOSTIN“

si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi
izvrstno, obstojno in zdravo domačo pijačo.
Cena 1 steklenici za 150 litrov Din 20—,
po pošti Din 4— več.

Dobi se samo v drogeriji

A. Kanc sinova, Ljubljana

in drogeriji Wolfram nasl.

M. Kanc, Maribor.

Tudi letos kupujemo lipovo cvetje.

K M E T O V A L C I !

Uporabljajte za gnojitev svojih
pašnikov, travnikov in njiv la.
najfinejše zmleto 97 do 100%no

ogljikokislo apneno moko,

ki jo dobavlja točno in najceneje

Trboveljska Premogokopna Družba — Ljubljana

V zalogi imamo naslednje stroje svetovnoznanih tvornic kmetijskih strojev Hofherr - Schrantz - Clayton - Shuttleworth za katere je v Sloveniji Kmetijska družba prevzela vodstvo poslov.

Univerzalni jekleni plugi:

UP5 — z samovodom- črtalom, plužno s premično osjo, z rezervnim jeklenim lemežem, za globočino 16 cm; teža 71 kg
Din 825.—.

UP6 — isto, za globočino 16 cm; teža 74 kg. Din 870.—.

UP7 — isto kot pri UP6, za globočino 18 cm; teža 82 kg
Din 960.—.

UPS — isto, lahek, za globočino 13—16 cm; teža 62.5 kg.
Din 640.—.

UPG — isto, Din 650.—.

UPR — isto, Din 650.—.

D6MN — isto, za globočino 13—16 cm; teža 69 kg.
Din 910.—.

Brane:

MES5 — železne, njivske, dvodelne, Din 735.—.

MES6 — železne, njivske, tridelne, Din 1100.—.

MES7 — težke, tridelne, Din 1165.—.

Št. 19 — 65 kg, železne, njivske, tridelne, Din 695.—.

F1 — verižne, travniške, 198 cm široke, teža 95 kg.
Din 1595.—.

Planeti:

Št. 8 — kot okopalnik osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 820.—.

Št. 18 — ročni, Din 170.—.

Slamoreznice:

Št. 74 — z ustjem 11", s klinjami na zamašnjaku,
Din 3260.—.

Št. 72 — ustjem 8", s klinjami na zamašnjaku, Din 2250.—.

JEK — s klinjami na bobnu, Din 1240.—.

JE — s klinjami na bobnu, Din 1385.—.

CEJ za pogon z motorjem ali vitlom, Din 4440.—.

Reporeznice:

C — z 4 vrstami nožev na vrtni plošči, Din 615.—.

DF z noži na bobnu, Din 815.—.

Robkači:

RR — za ročni pogon, izdelana na dan 40—50 hl, Din 1175.—.

RRN — za ročni pogon, izdelana na dan 40—50 hl,
Din 1255.—.

Stroji za napravo zdroba:

Št. 3 — z obojestransko narebrenimi mlev. ploščami, debelost zdroba se da uravnati, Din 585.—.

Št. 5. — z dvema narebrenima jeklenima valjčkoma, debelost zdroba se da uravnati, Din 1925.—.

HS1 za pogon z motorjem po Din 2200.—.

HS2 za pogon z motorjem po Din 3300.—.

Mlatilnice:

ročne, za vitelj, motorne, parne, po velikosti. Na željo pošljemo ponudbe.

Zitočistilniki:

Št. 8 — s pripravo za izločanje sneti, z 11 rešet, Din 2650.—.

Št. 7 — s pripravo za izločanje sneti, z 11 rešet, Din 3700.—.

Vitlji (gepelni):

G — za 2 konja, Din 7790.—.

Z — za 1 konja, Din 4950.—.

Posnemalniki:

„Olympic“ P1 za 80 l na uro, Din 1270.—.

„Olympic“ P2 za 120 l na uro, Din 1640.—.

Pinje:

„Olympic“ št. 1, za 5 l Din 620.—.

„Olympic“ št. 2, za 10 l, Din 750.—.

„Olympic“ št. 3, za 15 l, Din 1225.—.

Grozni mlini:

Št. 1. z zamaškom in mešalom po Din 1300.

Št. 2. z zamaškom in mešalom po Din 1400.

Trijerji:

Razr. I, znamka 1c po Din 1700.

Razr. I, znamka 1a po Din 2250.

Razr. II, znamka 1a po Din 2500.

Razr. II, znamka 1 po Din 3050.

Razr. II, znamka 2 po Din 3550.

Razr. V, znamka 2 po Din 5000.

„Zabranivši drisko pri teletih in prasičih, je Thürpil občudovalnega uspeha. Njegova dobrota je neoporekljiva. Ne manjka pri nas v nobeni hiši.“ O. H. kmetov. v. O.

„Thürpil“ se dobiva pri živinozdravnikih in v lekarnah. Zahtevajte pristi „Thürpil“ in odklanjajte nadomestila. Edina tovarna: Cl. Lageman Chem. Fabrik Aachen. Zastopnik: „Lykos“ Mr. K. Vouk, Zagreb, Jurjevska ul. 8.

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neom. zav.

Računa poštne hranilnice št. 14257

Brzojavke: „KmetSKI dom“ Telefon 2.847

v Ljubljani, Tavčarjeva (Sodna) ul. števil. 1, pritličje

Daje:

Posojila na vknjižbo, proti poročitvu ter zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Obrestuje

vloge na 6% brez odknjižice povedi čistih. Večje stalne vloge in vloge v tekočem računu po dogovoru.

Preskrbuje:

Kavcije inkase, srečke in vrednosne papirje ter čeke in nakaznice na druga mesta. Uradne ure: vsak delavnik 8.—12.¼ in od 3.—4.¼

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

„MASTIN“

ki pospešuje rast odebelitev in omastitev domače, posebno klavne živine. Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma. Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din.

Lekarna TRNKOCZY
Ljubljana, Mestni trg 4

(Zraven Rotovža.)

1

ANTON BIROLLA
apnenice v Zagorju
ob Savi
izdelujejo
najboljše kosovno
apno.

Ustanovljeno leta 1885.

„ROVINA“

D. D.
MARIBOR
Izdeluje

PERONOSPORA

BRIZGALKE

vseh priznanih
sistemov. 12

Mala naznanila.

Le proti predplačilu, do 20 besed stane Din 20.—, vsaka nadaljna beseda po 1 Din.

Vsakega 10. in 25. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Kupujemo zlato, srebro, platin

za plačamo 1 srebrno krono Din 3.60, 2 srebrni kroni Din 7.20, 5 srebrnih kron Din 18. Prevzemamo tudi vse druge kovine in plačamo najbolje. Tovarna za lečenje dragih kovin, Ljubljana VII. (Sp. Šiška), Sv. Jerneja c. 8. 80

Absolvent kmetijske šole

samec, verziran v sadjarstvu in kmetijstvu, ki bi tudi sam delal na posestvu, priden in pošten, se išče za srednje posestvo na Dolenjskem. Ponudbe bi poslali na: Upravo „Kmetovalca“ v Ljubljani pod št. 187. 187

Čistilnik (trijer)

srednje velikosti, dobro ohranjen se proda za Din 1500. Fran Pogačnik, trgovina z žitom, Ljubljana, Duajska cesta št. 36. 192

Ekonom!

Absolvent vinarske šole, srednje starosti, z dolgotrajnimi dobrimi spričevali v vseh panogah gospodarstva, išče stalno službo. Naslov na upravo „Kmetovalca“ pod št. 193. 193

Poljedelski pristav

izkušen v živinoreji, večer nemščine, se išče za veleposestvo. Pismene ponudbe na Dr. Scherbaum, Maribor, Grajski trg 7. 194

Kupujem

vsako množino lipovega cvetja, kamilce, arnika cvetja, kakor druga dobro posušena zdravilna zelišča. Cene in množino naj se javi pod „Florjančič“, poštni predal 231. Ljubljana. 176

Mladega psa ali psico

nemške ovčarske pasme želi kupiti Josip Rozman, posestnik, Nemški Rovt 3, pošta: Bohinjska Bistrica. 180

Ekonom

oženjen, 28 let star, vojašine prost, verziran v vseh kmetijskih strokah išče službe na kakem večjem posestvu, event. sprejme tudi službo lesnega manipulanta ali skladiščnika. Ponudbe na: Upravo „Kmetovalca“ pod št. 191. 191

Nov posnemalnik

za 45 litrov mleka, še nerablen je ugodno na prodaj! Naslov se izve pri Kmetijski družbi pod št. 201. 201

Vinograd!

Po letošnji trgatvi dam v najem 5 oralov vinograda z 1 oralom olive in lepim stanovanjem v okolici Zagreba. — Po povoljnih pogojih. Vprašati je pod št. „1928“ na Jugomosse, Zagreb, Zrinjevac 20. 202

Bika plemenjaka,

14 mesecev starega, ima na prodaj pod ugodnimi pogoji Martin Poljak v Sostrem, p. Hrušica pri Ljubljani. 203

Gepelj

dobro ohranjen kupi: Franc Kraljič, Jezero, pošta Presejce ob južni železnici. 204

Knjigo „Sadjarstvo“

drugo razširjeno in spopolnjeno izdajo, spisal Franjo Kafol, priporočamo vsem sadjarjem, da si jo takoj naročijo pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Turjašk trg 3. Cena 10 Din. (Denar se lahko priloži pismu). 249

Diplome za člane

Kmetijske družbe za Slovenijo v velikosti 63/47 cm se izdajajo članom po 15 Din, le proti predplačilu. (Da bo besedilo pravilno tiskano, le natančno natančen naslov in pristopno leto.) 140

Bika, montafonske pasme

10 mesecev starega od prvovrstnega plemenjaka in dobre mlekarice in krasna angleška kobilca 5 let stara, 166 cm visoka, mirna in vsake vožnje vajena ima na prodaj: Anton Lovrenčič, Sodražica. 200

Več vagonov semenske pšenice

„Sierban Prolific“, kakor tudi ozimni ječmen ima na prodaj: Fakultetsko dobro „Maksimir“ v Zagrebu. 199

Sode

vseh velikosti ima vedno na zalogi Fran Repič, sodarsko podjetje, Ljubljana-Trnovo. Popravila se izvršujejo točno! Cene konkurenčno nizke! 198

Kot prva pomoč pri obolenju prašičev ter v zabranjenih rdečice se je izkazal v neštetihih slučajih kot edino uspešno zdravilo

Sadnikarjev zdravilni prašek zoper obolenje prašičev.

To vedno učinkujoče sredstvo očisti prebavila in odvaža iz njih kužne bacile. Pospešuje tek in reje zdravim živalim ter pri obolelih pravčasno uporabljen zabrani rdečico. Previden rejec imej ta prašek vedno doma! — 1 zavoj 12— Din, 10 zavojev 100— Din, preprodajalci poseben popust. Če se pošlje denar naprej, poštnine prosto, sicer po povzetju. Izdeljuje in razpošilja z natančnim navodilom samo:

Leharna Mr. Stanko Hočevar
Vrhnika št. 96.

V zalogi so vsa druga zdravila.

Bika simodolske pasme,

11 mesecev starega, ki tehta 350 kg ima na prodaj Marija Grašič, Polhov-Gradec. 197

Gospodarji! Gnojite z APNENIM DUŠIKOM

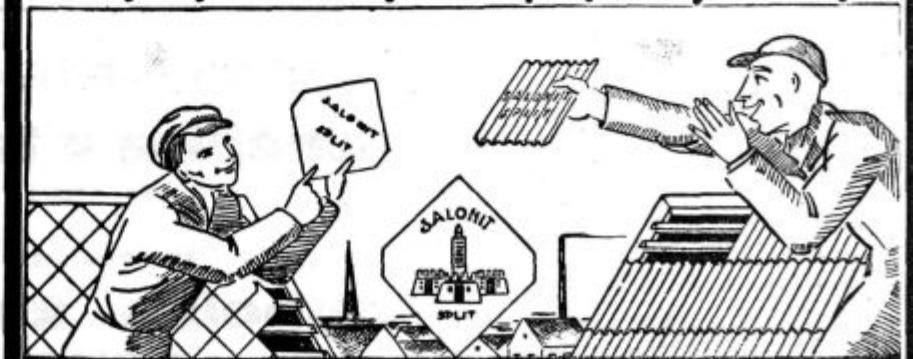
najfinjšim, najuspešnejšim in učinkovitim dušičnim gnojilom! Kdor gnoji z apnenim dušikom, gnoji istočasno z dušikom in apnom. — Informacije o upotrebi in množini, rentabilnosti kakor tudi o nabavnih pogojih, cenah, skladiščih in uspehih apnenega dušika daje

TVORNICA ZA DUŠIK d. d. RUŠE v Rušah pri Mariboru.

Ta tvornica proizvaja iztotočno mešano umetno gnojilo „NITROFOSKAL-RUŠE“ katero sestoji iz apnenega dušika superfosfata in kalijeve soli. Kdor z Nitrofoskalom gnoji, gnoji istočasno z dušikom fosforom, kalijem in apnom, ter si prihrani večkratno trošenje umetnih gnojil.

„SALONIT“

Ia. azbest cementni škrliljevec
najboljši material za pokrivanje streh

„SPLIT“ anonimno društvo za cement portland LJUBLJANA
(Tvornica v Solinu pri Splitu)

KMETOVALC.

Glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

1/4 stran	Din 2400.—	1/8 strani	Din 400.—
1/8 strani	Din 1200.—	1/16 strani	Din 300.—
1/16 strani	Din 800.—	1/32 strani	Din 200.—
1/32 strani	Din 600.—	1/64 strani	Din 100.—

Priloga listu stane Din 1500.—. — Mala naznanila do 20 besed stane Din 20.—, vsaka nadaljna beseda 1 Din.

Kmetovalci — udje Kmetijske družbe!

Naročajte vse kmetijske potrebščine edino-le pri svoji strokovni organizaciji t. j. pri Kmetijski družbi za Slovenijo; edino-le ona Vam more dati vsa potrebna jamstva glede izvirnosti in dobre kakovosti umetnih gnojil, krmil, semen in strojev. Bodite previdni pri nakupovanju potrebščin, ne nasedite raznim »cenejšim« ponudbam.

Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Semena.

Inkarnatna (rdeča) detelja po Din 13.— za kg.
Grahora po Din 4.50 za kg.

Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne pošiljatve. Pri vagonških naročilih naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.

Amonijev sulfat 20/21% po Din 500.— za 100 kg.

Apneni dušik 16—19% v pločevinastih posodah po Din 285 za 100 kg. — Za 1 ha 200 do 300 kg.

Apneni prah, rinfuza (prosto) naložen v Trboveljski ali Zagorski apnenici, po Din 13.— 100 kg, samo vagonške pošiljke.

Kalijeva sol, 42% po Din 170.— za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo 90.— Din z vrečo vred. Za 1 ha 200—300 kg.

Kajnit 12—15% po 86.— Din za 100 kg. — Za 1 ha 400 do 600 kg.

Kostni superfosfat 18/20%. Cena Din 128.— za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Mavec (gips) za gnojenje. Cena po 40 Din za 100 kg z vrečami vred. — Na ha 600 kg.

Mešano gnojilo. Nitrofoskal - Ruše, za polje, travnike in vinograde, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline po Din 180.— za kg. Za 1 ha 500 kg.

Razklejana kostna moka. 30% fosforove kisline, 1/2% dušika po Din 120.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

Rudninski superfosfat 16% po Din 92.— za 100 kg, v vrečah po 100 kg, za 1 ha 300—500 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo za vinograde po Din 200.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Surova kostna moka z 10—12% fosforove kisline in 4% dušika po Din 115.— za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Tomasova žindra. V Ljubljani in Mariboru stane vreča 16—19% 120 Din, vsak odstotek višje vsebine 6 Din več. Pri 15 tonskem vagonškem odjemu 112 Din franko vsaka postaja — pri pol ali desettonskem vagonškem odjemu 115 Din franko vsaka postaja.

Krmila:

Klajno apno v izvornih vrečah, težkih 50 kilogramov po Din 4.— za kg, na drobno Din 4.50 za kg, najmanj 5 kg.

Lanene tropine z 38/40% beljakovin in toščice po Din 3.70 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Ribja moka v originalni vreči 50 kg po Din 7.50 za kg, na drobno Din 8.— za kg, najmanj 5 kg.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, v steklenicah po 1 1/2 kg po Din 20, v ročkah po 3 1/2 kg Din 50.—.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kilogram na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din in v steklenicah po dva kg po 15 Din z ambalažo vred. Po pošti se razpošljajo le pločevinaste kante.

Arsokol (glej spis v štev. 5. lanskega „Kmetovalca“) svinčen preparat zoper razne drevesne škodljivce, osobito proti črvičnosti jabolk, proti listnim in krvavim ušem, v steklenicah po 100 gr Din 20.—.

Azbest Clarit za čiščenje vina po Din 70 za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din 50.— za kg.

Fenolitaleinov papir za preizkušanje galičnih zmesi po Din 1.— za zvez.

Gumijeve cevi za škropilnice po Din 15.— za meter.

Gumijeve vezi, prvovrstne po Din 140 kg.

Gumijeve plošče po Din 10 za komad.

„Jullien“ za čiščenje vina, za belo in za rdeče 1/4 kg Din 30, 1/2 kg Din 50, 1 kg Din 90.—.

Merilo za šode, novost patent Matievič, v številni tabelo po 130.— Din za 2 m zložljiv aparat.

Moštne mere, žepne, mali forma po Din 95.—

Modra galica 98/99%, zajamčena po 7.80 Din kg, pri od-
vzemu najmanj 100 kg, na drobno po Din 8.— za kg.

Natrij bisulfit v tabletah po 180 Din za 1 kg.

Petrolfenol, sredstvo zoper krvavo uš, po Din 12.50 za kg.

Porzol preizkušeno suho sredstvo za prašenje semena
proti snetjivosti v zav. po 200 gr Din 20.—

Ratija iz Madagaskar **Mayunga** po Din 26.— za 1 kg.

Saloldin (antiklor, natrijev tiosulfat) v sodih po 300 kg
po Din 5.20 za kg, v sodih po 100 kg Din 5.40 za kg, v manjših
količinah po Din 5.60 za kg.

Sulikol (koloidalno žveplo) proti oidiju, v zavitek po
pol kg Din 65, po 1 kg Din 120.—

„Srgo“ aparati za zatiranje poljskih miši po Din 200.—
Srgo patroni po Din 7 za komad.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz mede-
nine) sistem **Fr. Nechwile**, po Din 140.—

Škropilnice franc. znamke „Automatique“, nahrbtni Din
680.—

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke
„Nechwile“ ročno-prevozne z dvema cevma po 3 m, štirimi po-
uajševalnimi cevma po 75 cm, 2 bambusovimi cevma po 4 m in
patent. razpršilnikom Din 2900.—

Škropilnice ročne, male po Din 80, srednje po Din 120,
velike po Din 160. (Razpršilniki za veliko ročno škropilnico

Škropilnice Flora, dvoliterske, za vrtno nasade, po
Din 18 za komad).
Din 370.—

Škropilnice ročne, Ideal, bakrene po 1 lit. Din 205, po
2 lit. Din 210, **ponikljane** po 1 lit. Din 220, po 2 lit. 225 za
komad.

Vrtno škropilnice, bakrene, sistem **Vermorel** po Din 500,
sistema **Kmetijska družba** po Din 450.—, prava **francoska Su-
perieur** po Din 500, za komad.

Urania-zelenilo v zavitek po 1 kg, cena po Din 60, v za-
vitkih po 2/3 kg po Din 33.—

Potrebščine k škropilnicam: kolenca po Din 10, **razpršil-
nik Duet** po Din 130, **navadni razpršilnik** po Din 18, **brizgalna
cev s pipo in cedilom** po Din 65 za komad, **Flickov razpršilnik
za trte** po Din 60 za komad, **za drevje in hmelj** po Din 130 za
komad.

Grozdni mlin (domače tvrdke) po Din 850.—

Grozdni mlin (inozemske tvrdke) 65 kg teže po Din 1580.

Grozdni reblijač Ideal 8 prenosljiv, po Din 2550.—

Grozdni reblijač (inozemske tvrdke) po Din 5450.

Sadni mlin (domače tvrdke) po Din 1450.

Sadni mlin (inozemske tvrdke) po Din 4250.

Vinalkometer za določanje alkohola od tvrdke **Thes
Seitz** po Din 120.—

Vinometri „Weinlaube“ inozemske tvrdke po Din 60.—

Žveplo dvojno ventilirano 85/95% **Chancel** po Din 4.60 za
1 kg, z 3% galice po Din 4.90 za 1 kg.

Žveplovni trakovi na azbestu po Din 16 za kg.

Žveplalnik Torpille Vermorel, nahrbtni po Din 450, **Ko-
vina**, nahrbtni po Din 420.— za komad.

Žveplalniki za sode po Din 60.— za komad.

Žveplalniki ročni po Din 65.— komad.

Vrtnarsko orodje orig. tvrdke S. Kunde & sin:

Vrtno škropilnice (zalivalke) pocinjene, originalne „Jajag“,
s cedilom iz mede, za 12 litrov po Din 200.—, za 14 litrov po
Din 220.—, za 16 litrov po Din 230.— komad.

Cepilni noži za okulacijo in kopolacijo od Din 33 do 140,
peresa k škarjam po Din 1.—

Žage za drevesa od Kunde, Din 52.—, Din 60.—

Živinoreja in mlekarstvo.

Gumijevi seski za teleta po Din 30 komad.

Gobčni odpiralč „Ekspres“, 150 Din komad.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka) po prof.
Gerberju po 40 Din.

Mlečne cevi št. 3562 po Din 6.—; št. 3561 po Din 7.—

Posnemalnik: Domo H za 30 lit. po Din 875, **AX** za
40 lit. po Din 1000, **M** za 70 lit. po Din 1055 komad.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po Din 1050, **E2** za 100 lit.
po Din 1250, **F** za 140 lit. po Din 1700, **A** za 200 lit. po Din 2500.

„Baltic“ posnemalnik H. F. za 35 lit. Din 700.—, M. O. za
60 lit. Din 1350.— za 100 lit. K1, po 1850.— Din, za 130 lit. s
podstavkom Din 2750.

Požiralnikove cevi za teleta 160 Din, za goved 320 Din.
Sirišče „Kastel“ se dobi v pločevinastih puščicah po 25 gr
Din 10, 50 gr po Din 20, 100 gr po Din 40, 250 gr po Din 110,
500 gr po Din 180.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Koda-
nja) v škatljah po 25 gramov po Din 15.—, 50 g po Din 25,
100 g po Din 45.

Sesalke za gnojnico (gnojne pumpe) 330 cm po Din 880,
360 cm po Din 895, 390 cm po Din 910, 420 cm po Din 930,
290/420 cm po Din 1080.

Sikuro, hlevski odpenjač komad Din 26.—

Telečji napajalniki po Din 130 in gumijasti seski po Din 30.

Trokarji za goved po Din 100, za **teleta in ovce** po Din 70.

Kosilnica Herkules enovprežna po Din 2500, dvovprežna
po Din 5300.

Razne kmetijske potrebščine:

Grablje, železne z 10 zobmi po Din 10.—

Grablje, železne z 12 zobmi po Din 12.—

Grablje, železne z 14 zobmi po Din 14.—

Grablje, železne z 16 zobmi po Din 16.—

Grablje na valj s zobnimi ploščami po Din 115.—, s
5 zobnimi ploščami po Din 150.—, s 7 zobnimi ploščami po
Din 170.—, z 10 zobnimi ploščami po Din 190.— komad.

Lopate za štihanje po Din 20.—

Lopate za nakladanje po Din 24.—

Vile, železne s 3 roglji po Din 13.—

Vile, železne s 4 roglji po Din 14.—

Vile s 4 roglji, garantirane po Din 20 za komad.

Kultivatorji (ročni) po 18 in 25 Din komad.

Mortol aparat za uničevanje mrčesa (gl. spis v Kmeto-
valcu štev. 15), po Din 80.— za garnituro.

Pasti za voluharje po 10 in po Din 6.—, klešče za pasti
Din 5.—

Francoski ključji (francozi) Rapid, mali po Din 35.—, sred-
nji po Din 62.—, velik po Din 100.— za komad.

Poljedelski stroji:

Univerzalni plugi in plužni deli:

Sackov plug R16 po Din 1900.—

Sackov plug R14MN po Din 1600.—

Sackov plug D8MN po Din 1000.—

Sackov plug D7MN po Din 920.—

Lemeži za Sackove obračalne puge po Din 35.—

Sackovi plužni lemeži 6R24 po Din 48.—

Sackov obračalni plug NW7 po Din 970.—

Sackov obračalni plug NW5 s črtalom in premično osjo
po Din 1200.—

Sackov obračalni plug (glava) HAW7 po Din 520.—

Sackov osipalnik M po Din 700.—

Sackov podzemni plug (glava) XII po Din 400.—; glava
XV z noži po Din 400.—

Sackov izruvač za krompir (glava) s 7 roglji po Din 320.

Sackov okopalnik (glava) H4 po Din 315.—

Sackov kultivator FZBVR s 7 peresnimi noži po Din
1780.—; z 9 peresnimi noži po Din 1890.

Glave URB4 za lesene puge po Din 175.—

Brane.

Sackova 3 delna njivska branala po Din 1600.—

Sackova 3 delna njivska brana GE3 s premakljivimi vr-
stami po Din 1150.—

Travniška brana A3 po Din 680.—

Travniški skarifikator na visokih kolesih **Darius 14** (s
14 premikalnimi travn. noži) po Din 2100 za komad.

Skarifikator Ara 16 za globoke brazde, kompletan po
Din 1280 za komad.

Travniške brane z zvezdnatimi členki AIII po Din 900.—,
BIII po Din 1050.—, BIV po Din 1220.—

Sejalni stroj „Isaria“ širok 1.25, vrst 11, Din 4020.—

Trijerji (originalni Heidovi) razr. II/1a po Din 2250.—

Trijerji (originalni Heidovi) razr. II/1 po Din 2750.—

Trijerji (originalni Heidovi) razr. II/2a po Din 3600.—

Trijerji (originalni Heidovi) razr. II/b po Din 3200.—

Trijerji (originalni Heidovi) razr. III/3 po Din 4100.—

Trijerji (originalni Heidovi) razr. V/2 po Din 4700.

Izmenjalni cilindri za ječmen in oves (za Heidov trijer
št. II/1a) po Din 1700; za III po Din 1950.

Žitočistilniki z 8 siti po Din 1350.—

Robkalni stroj za koruzo EMR po Din 950.—

Stroj za suho kvašenje žita Ideal po Din 950 komad.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

Ljubljana, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopiju)

Brzojavke: Kredit Ljubljana - Telefon št. 2040, 2457, 2548, 2805 in 2806 - Peterson's international Banking lode.

**OBRESTOVANJE VLOG,
nakup in prodaja vsakovrst-
nih vrednostnih papirjev,
deviz in valut, borzna na-
ročila, predujmi in krediti
vsake vrste, eskompt in in-
kaso menic ter nakazila v
tu- in inozemstvo, safe-
depoziti i. t. d. i. & d.**

Kdor rabi poljedeljske stroje naj se zaupno obrne na tvrdko

Schneider & Verovšek

trgovino z železnino in poljedeljskimi stroji

Dunajska cesta 16 **Ljubljana** Dunajska cesta 16

VELIKA ZALOGA: motorjev na bencin, vratil (gepelinov), mlatilnic, čistilnic, trijerjev, slamoreznic, reporeznic, sadnih in grozdnih mlinov in preš, plugov, bran, posnemalnikov za mleko in vseh mlekarskih potrebščin, tromb za vodo in vino, gnojničnih tromb, brzoparilnikov in sploh vsega orodja za poljedelstvo

**Kot strokovnjaki Vam jamčimo postrežbo s pra-
vilnim strojem v vsakem oziru.**

Samo stroji prve kakovosti!

Točna postrežba!

Nizke cene!

**Tovarna
kemičnih izdelkov v Hrastniku d. d.**

dobavlja

SUPERFOSFAT

in druga umetna gnojila vseh vrst.

ARBORIN

najboljše sredstvo za zatiranje škodljivcev na sadnem drevju v zimskem času in druga sredstva za pokončevanje škodljivcev, nadalje **cepilno smolo, mazavo milo,** razkuževalna sredstva: **Sanitol, Saneolin, Sanoform** in sorodne izdelke dobite pri družbi

CHEMOTECHNA / LJUBLJANA

Mestni trg 10, na dvorišču tvrčke A. & E. Skaberne

Najboljše dušičnato gnojilo za vse zemlje in rastline, ki se trosi lahko vsak čas, je

ČILSKI SOLITER.

Njegova raba je priprosta, učinek siguren in hiter. Rastlinsko dušičnato hranilo, soliturna kislina, v njem je takoj užitno. — Strokovne nasvete in navodila o rabi umetnih gnojil, predvsem čilskega solitra, ter o gojenju naših kulturnih rastlin nudijo brezplačno:

**Delegacija proizvajalcev čilskega solitra
Beograd, Vuka Karadžića 6.**

Poddelegacija proizv. čil. sol. Osijek, Gajev trg 1

Poddelegacija proizv. čil. sol. Zagreb, Mihanovićeve 38

Poddelegacija proizvajalcev čilskega solitra **Ljubljana, Tavčarjeva ulica 1.**